

Brev från Cosmos

Innehåll

Det finstilla.....	3
Villkor.....	3
Redaktionskommittén.....	3
Upphovsrättsinformation.....	3
Förord.....	4
Författarpresentationer.....	5
Anna Blixt.....	5
Oskar Källner.....	5
Marcus Olausson.....	6
Sara Swärd.....	6
Fredrik Andersson.....	7
Den stora nysningen.....	8
Temakarens dotter.....	16
Novemberros.....	22
En historia om tokar, muttrar och bakverk.....	29
Olori.....	35
Sten mot sten.....	47
Bokrecensioner.....	54
Darc Ages-trilogin.....	54
Tidsmaskinen.....	55
Alfa och Omega.....	56
Steampunksagor. Berättelser från en svunnen framtid.....	57
Undergång.....	58
Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy.....	59
Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening.....	59
Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap.....	59
Steampunk Göteborg – För de steampunkintresserade.....	60
West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk.....	60
Kalendarium.....	61
Adjöss och tack för fisken.....	62

Det finstilta

Villkor

Genom att läsa den här texten eller få den uppläst har du inte gått med på någonting alls. Vi uppmanar till måttlig motion, gott te, mer kakor och en positiv inställning. I händelse av vadsomhelst är alla i redaktionskommittén kroniskt oskyldiga (botemedel mot detta är ej att vänta). För övrigt anser vi inte att Kartago behöver förstöras. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Mauris elementum rhoncus arcu. Nam aliquet, erat nec tincidunt ultricies, arcu felis tincidunt quam, id tincidunt mi urna eu diam. Phasellus eget diam eu sapien faucibus blandit ac nec nibh. Praesent in facilisis justo. Phasellus et nibh vitae ante pretium rhoncus. Vivamus aliquet massa eget tortor blandit commodo. Suspendisse viverra interdum purus, et porttitor mauris dictum et. Nam ut nibh non risus cursus pulvinar eu sed neque. Nunc sagittis porttitor fringilla. Sed sagittis ipsum nisi, nec blandit sapien sodales at. Praesent elementum dictum sapien, sed interdum tellus ultricies non. Quisque vel varius justo, ac mollis turpis.

Redaktionskommittén

Bakom den här publikationen ligger ett antal engagerade entusiaster på lur och väntar — titta bakom skärmen eller pappret så kanske du ser någon av dem. I analfabetisk ordning är Patrik Centerwall, Peter Bengtsson, Sandra Petojevic och Louise Bengtsson Rylander alla något i överkant entusiastiska. Vi hoppas ni har mycket nöje av vår novelltidsskrift!

Upphovsrättsinformation

Novelltidsskriften "Brev från Cosmos — volym 3", ansvarig för utgivningen är redaktionskommittén. Inkluderade verk © respektive upphovspersoner.

- Framsida: ©2017 Peter Bengtsson
- Novell: En historia om tokar, muttrar och bakverk © 2016 Anna Blixt
- Novell: Sten mot sten © 2016 Oskar Källner
- Novell: Temakarens dotter © 2016 Marcus Olausson
- Novell: Den stora nysningen © 2016 Fredrik Andersson
- Novell: Olori © 2016 Marcus Olausson
- Novell: Novemberros © 2016 Sara Swärd
- Illustrationer till noveller © 2017 Sandra Petojevic

Utgivning

Publikationsdatum 2017-02-24
Göteborg, Sverige

Förord

Nu blev ni allt lurade!

Den trogne och minnesgode läsaren av Brev från Cosmos har alldeles rätt - i förra numret lovade vi att nästa nummer skulle ha temat resor. Och här kommer vi istället med något helt annat. Hur är det möjligt? Är de inte riktigt kloka i den där redaktionen?

Vän av ordning skulle kanske författa en arg insändare, men vi inbillar oss att det snarare är Vän av noveller som läser vår tidskrift och att det därför kanske ändå inte är så stor skada skedd.

Men visst, den här avvikelser från det utlovade tarvar kanske sin förklaring. För några år sedan gick tyvärr Arne Sjögren, som länge varit medlem i Club Cosmos bort. Då han inte hade någon egen familj hade han testamenterat en icke oansenlig del av sina kvarlåtenskaper till Club Cosmos för att de skulle förvaltas i en fond och delas ut årligen för att stödja science fiction i Sverige. Till exempel sf-kongresser eller novelltävlingar.

Och tre av de noveller som ni läser i det här numret är vinnarna i den första av Club Cosmos arrangerade novelltävlingen till Arne Sjögrens minne. Föreningens styrelse har varit den hårt arbetande juryn och Brev från Cosmos redaktion riktar ett stort grattis till de tre vinnarna: Fredrik Andersson, Marcus Olausson och Sara Swärd. Vi är övertygade om att ni också kommer att gilla deras noveller!

- Men! utropar vår trogne läsare, känd som Vän av noveller. Det är ju sex historier i det här numret. Handlar de tre andra om resor då?

Nej, är vårt svar. De är så kallade steampunk-historier. Ty Club Cosmos stödde också den novelltävling som arrangerades i samband med ett steampunkkonvent som arrangerades i Göteborg under föregående höst. Så till ert höga nöje är det vår glädje att presentera även dessa noveller och gratulerar tillika vinnarna i denna tävling: Anna Blixt, Oskar Källner och Marcus Olausson (ständigt denne Olausson!).

Så, nu har kanske ett tema på det här numret utkristalliserat sig: tävlingsvinnare. Och det är ju inte fy skam. Men oroa er inte, i framtiden ska ni få ge er ut och resa!

- Redax

Författarpresentationer

Anna Blixt

Anna Blixt (född Svensson) debuterade redan under gymnasietiden på 90-talet med mindre publiceringar av dikter och vinster i nationella novelltävlingar. Att skriva fantasy har funnits i hennes liv ända sedan hon läste Tolkien på mellanstadiet. Det var en särskild fascination vid kartan som startade det egna skrivandet. Efter att ha läst färdigt Ringen så ritade hon sin egen karta och medan den växte fram och platserna fick namn så började små historier dyka upp, som sedan skrevs ner för hand i stora blåa anteckningsböcker.

Foto: Mattias Blixt

Första romanen *Fredens pris* skrevs i Linköping under högskoletiden och smygdebuterade som e-bok och print-on-demand 2009 under pseudonymen Högberg. Det var ett viktigt steg i att förverkliga en livslång dröm, lägga den första boken bakom sig och äntligen kunna kalla den för färdig.

I den här novelltidsskriften är det hennes bidrag till novelltävlingen som hölls i samband med Gothenburg steamcon som vi får läsa.

Websida: www.vangrind.se

Till den här samlingen har Anna bidragit med novellen [En historia om tokar, muttrar och bakverk](#) från Steampunk Göteborgs novelltävling.

Oskar Källner

Oskar Källner har sedan debuten med ungdomsfantasyn Drakhornet 2011 gett ut ytterligare tre böcker. Han har medverkat i flera antologier, med främst skräck- och science fiction-noveller, och har bland annat vunnit novelltävlingen "Framtidsnovellen", men för den här samlingen är det kanske mer relevant att han hamnat på prispallen i novelltävlingen som hölls i samband med Gothenburg Steamcon.

Websida: munin.kallner.com SF-Bok: [Böcker hos SF-bokhandeln](#)

Till den här samlingen har Oskar bidragit med novellen [Sten mot sten](#) från Steampunk Göteborgs novelltävling.

Marcus Olausson

Marcus Olausson trivs bäst med att skriva berättelser om det otäcka och okända, vare sig det rör sig om fantasy, skräck eller science fiction.

Hans fantasyserie *Serahema Saporium* är en episk berättelse om hur en hjälte formas av både yttre och inre omständigheter till något som i slutändan inte nödvändigtvis blir helt positivt.

I novellformatet har han skrivit både steampunk och skräck och kom på delad förstaplats i Bortom portalens novelltävling med sitt bidrag "Sjung kära syster".

För närvarande skriver han på boken *Drömverk* som är ett välgörenhetsprojekt i Fantastikhjälpens regi, ett initiativ som Marcus startat för att bidra med något positivt till världen och samtidigt främja integration och lusten att läsa och ta del av historia. Läs gärna mer på www.fantastikhjalpen.se eller besök Marcus egen författarblogg

Websida: [Overkligheter](#) Twitter: [@Bumbleby](#) SF-Bok: [Böcker hos SF-bokhandeln](#)

Till den här samlingen har Marcus bidragit med novellerna [Temakarens dotter](#) och [Olori](#) från Steampunk Göteborgs respektive Club Cosmos novelltävlingar.

Foto: [Magnus Bergström](#)

Sara Swärd

Sara Swärd har alltid läst mer än vad som rimligtvis kan vara nyttigt för henne, såväl fantastik som annat. Hon skriver helst i novellformatet, även om projekten ibland har egna viljor och vägrar passa in i den formen. De är för övrigt lika bråkiga vad gäller genrer.

Hon är grundare och medlem av skrivgruppen Sällsamt, som inriktar sig på fantastik.

Websida: [Sällsamt](#)

Foto: [Magnus Jonsson](#)

Till den här samlingen har Sara bidragit med novellen [Novemberros](#) från Club Cosmos novelltävling.

Fredrik Andersson

Fredrik Andersson har arbetat med text hela sitt vuxna liv, såväl professionellt som för att motverka den accelererande medelklasstristessen. Förutom att ha en lovande forskarkarriär bakom sig, har han även bland annat bokrecensioner, populärvetenskapliga essäer, studentspex, rollspelsupplement och snustorr myndighetsprosa på sitt samvete. Sitt (fram till nu) största avtryck i litteraturhistorien har han gjort som en av vinnarna av Årets deckarnovell 2002, där *En fjärils vingslag* finns att läsa i antologin *Döden på isen* (Piratförlaget).

Lätt retuscherad för att visa diplomaten

Fredrik har som författarfilosofi att saker inte bör ta längre än en helg (helst en eftermiddag på kafé) att skriva. Tyvärr är det en aning till förfång för många skrivprojekt, som får svårt att lämna den allt trängre byrålådan. Måhända kan segern i Club Cosmos novelltävling bidra till bot och bättring på den fronten.

Facebook: www.facebook.com/fredrik.andersson.1297

Till den här samlingen har Fredrik bidragit med novellen [*Den stora nysningen*](#) från Club Cosmos novelltävling.

Den stora nysningen

Fredrik Andersson

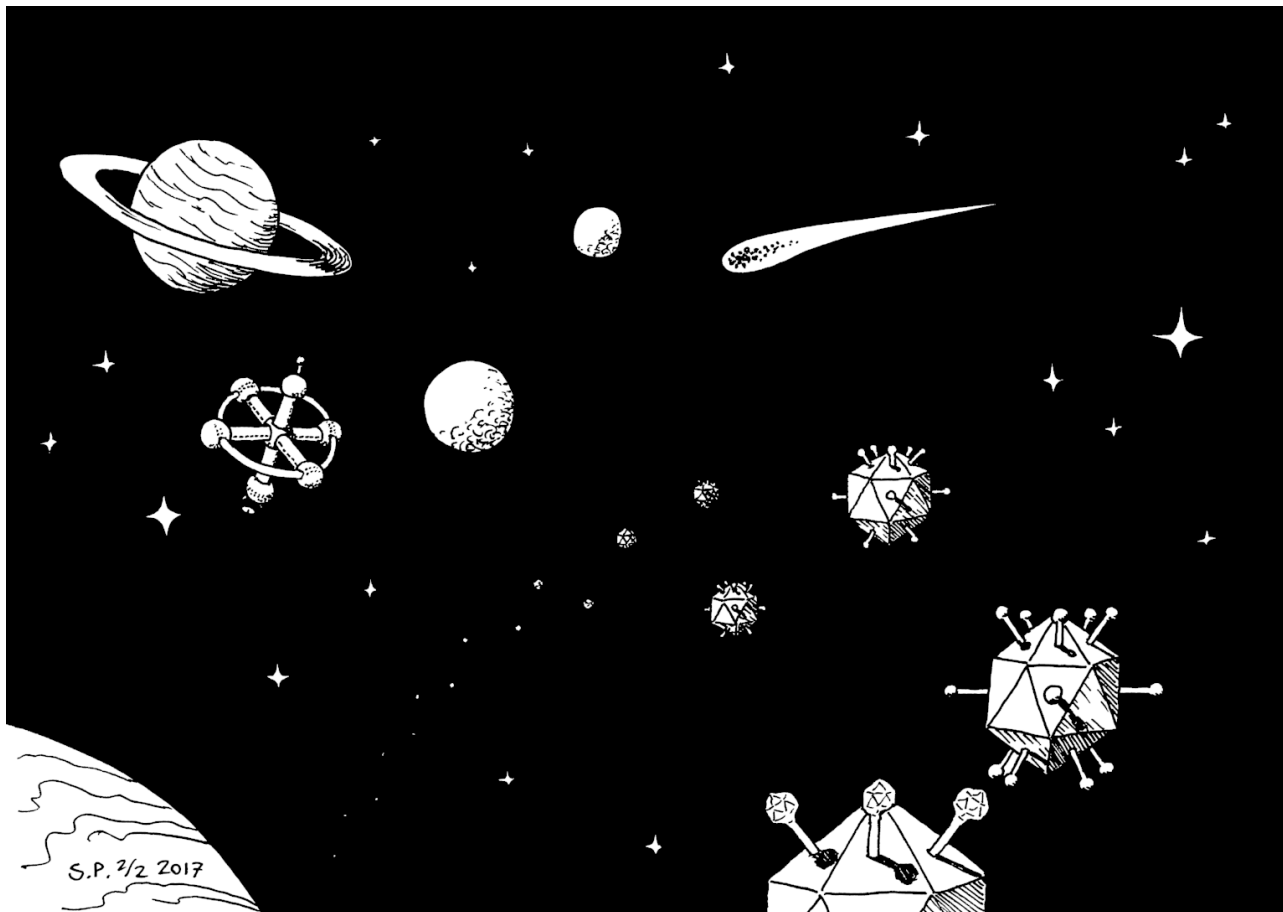

Illustration: Sandra Petojevic

”Jag gick inte på läkarutbildningen för att bli en gravplundrare”, sade doktor Armfelt medan han desperat försökte att såväl ignorera sitt akuta tyngdlöshetsillamående som den oändliga rymden som omgav honom. Det hela försvårades kraftigt av att han hela tiden hade Saturnus ringar i ögonvrån där han svävade mellan rymdskeppet Peseshet II och den yttre luftslussen till Enceladus-stationen. Det spektakulära ringskådespelet såg ut att ligga förrädiskt nära, som om det placerats där enkomst för att lura iväg honom på en dödlig interplanetär utflykt.

”Då skulle du valt en utbildning som leder till ett yrke som det går att leva på”, svarade professor doktor Prohl samtidigt som hon startade sin lasersvets.

”Men jag ville ju bara hjälpa folk. Göra någon nytta i samhället”, sade Armfelt.

”Jag har träffat otaliga drömmare som dig när jag undervisat på läkarprogrammet. Snobbiga ungdomar med mer pengar än förstånd, som aldrig behövt oroa sig för sin försörjning en dag i sitt liv. Och som vet att de när som helst kan få ett jobb i mammas företag efter utbildningen. Nåväl, nog med tjatrande, nu måste vi ta oss igenom de här dörrarna.”

* * *

En kort stund senare täcktes visiret på Armfelts rymddräkt av imma när han med en djup lättnadens suck kunde sväva in i den övergivna rymdstationen.

”Välkommen till Campus Enceladus!” sade Prohl medan hon förseglade hålet i luftslussen bakom sig med titanskum. ”Ett perfekt typexemplar på mänsklighetens förmåga att klanta arslet av sig.”

Framför dem sträckte sig det skräpiga spöklika gytter som utgjorde universitetsrymdstationens korridorlabyrinter. Förutom enstaka blinkande nödljus var alla system på stationen – ljus, livsuppehållande system och artificiell gravitation – nedsläckta. Ingenstans syntes heller något levande, vilket knappast var oväntat eftersom det katastrofala missödet som orsakat stationens undergång skett för mer än 30 år sedan. Ingenting rörde sig därför heller, förutom enstaka lösa föremål och kroppar som svävade i tyngdlösheten.

”Heliga Buddha, Jesus och Muhammed, Armfelt!” ropade Prohl så skarpt att komradions ljuddämpningsförmåga testades till sitt yttersta. ”Sluta ryck till varje gång du ser ett lik. Du vet mycket väl att det inte finns någonting levande på det här vraket som är större än en mikrob.”

”Jag är ledsen professor doktor, men jag kan inte rå för det. Jag är inte van att se riktig död. Det är helt annorlunda att se människor som verkligen är döda.”

”Skämtar ni med mig Armfelt? Vad använde de för att undervisa er på läkarutbildningen? Spel?”

”Digitala spel är faktiskt alldeles utmärkta som pedagog...” började Armfelt argumentera innan han snabbt bytte ämne sedan Prohl skarpt morrat sitt missnöje i mikrofonen. ”Vi tränade oss på riktiga kroppar också, professor doktor. Men det var övergivna kroppsskal vars ägare migrerat till en ny köttkropp. Och om ingenting faktiskt står på spel med kroppen man arbetar med kan man i min mening lika gärna öva sig i simuleringar.”

”För min del skulle jag aldrig någonsin ens komma på idén att släppa lös en bunt läkarkandidater på en kropp som fortfarande har sin ägare i sig. Med tanke på kvaliteten på dagens studenter skulle det sluta med att ni skar ut mjälten om jag bad er att ta bort en blindtarm.”

”En blindtarm?”

Den här gången fanns det ingen chans för ljuddämpningen i mikrofonen att hålla Prohls arga missnöjesyttring inom acceptabla decibelnivåer. ”En blindtarm är något som våra vänner och kollegor på Institutionen för eugenik för länge sedan fått bort som obligatoriskt moment på läkarutbildningen. Blindtarmen återfinns numer på den valbara kursen i Medicinsk historia, vilket det är plågsamt uppenbart att du inte läste. Sluta nu störa mig och sätt fart, Armfelt, jag vill bort från den här sorgliga ursäkten till sarkofag så fort det går.”

* * *

Det tog de båda doktorerna nästan två timmar att hitta det som de rest i månader för att få tag på. Den spektakulära kollapsen i stationens interna miljösystem hade tagit de flesta i besättningen med överraskning, vilket tydligt märktes på de märkligt välbevarade kvarlämningar som var spridda över hela komplexet.

”Yamashita Perez, chef för laboratorieunderhållsavdelningen”, utbrast professor doktor Prohl efter att ha skannat pinkoden på en kropp som svävade inne i ett toalettås, ”och dessutom den ovetande innehavaren av en förmögenhet. Förutsatt då att de sjukjournaler vi fick tag på stämmer.”

”Stackars sate, vilket sätt att dö på”, sade doktor Armfelt.

”Om man nu nödvändigt ska dö så skulle jag för min del inte ha något emot att avlida snabbt med byxorna nere på toaletten. Särskilt om alternativet är att sakta kvävas medan jag desperat försöker ta mig in till flyktkapslar som inte finns där, som den stackars djinnfödan vi hittade nere i Sektion Gamma.”

”Jag kan fortfarande inte fatta att de inte utrustade stationen med flyktkapslar som faktiskt fungerade. Det fanns ju mängder av forskare och studenter här på Campus Enceladus”, sade Armfelt medan han packade upp sitt portabla laboratorium.

”Universitetets logik är lika universell som den är evig. Det är en ohelig allians av forskare som inte vill använda sina medel för att betala infrastruktur, donatorer som inte vill att deras gåvor ska användas till underhåll, byggnadsavdelningar som är bättre på att prata än att bygga, och alltihop styrt av folk som är experter på praktiskt taget allt annat än att styra saker.”

Det tog Armfelt lite ansträngning och tydligt manifesterat missnöje från Prohl att få ut ett biologiskt prov från Yamashitas kropp, som han räckte över till professor doktorn.

”Slutligen. Ett tag trodde jag att jag skulle få göra det själv”, sade Prohl medan hon satte in provet i sin bioskanner. ”Jag borde tagit med en sjuksköterska för att få jobbet gjort ordentligt. Men det går inte att få tag på en sköterska längre. Jag tvivlar på att de som är i holoporr-branchen har adekvat utbildning.”

Prohl höll fortfarande på att klaga på det moderna samhällets bristande uppskattning av de medicinska professionerna när bioskannern pipande indikerade att analysen var klar.

”Utmärkt, nu ska vi se vad Yamashita här har burit runt för present åt oss”, sade Prohl och svepte snabbt igenom analysresultaten med en vag antydning till leende. ”Men, men, doktor Armfelt, jag tror att vi har ett medicinskt genombrott i vår hand. Se här – det sista förkylningsviruset i hela universum!”

* * *

En kort tag senare var professor doktor Prohl och doktor Armfelt säkert tillbaka på Peseshet II med sitt byte. De hade lossat magnetankarna och drev sakta bort från det återigen övergivna Campus Enceladus.

”Vad ska vi göra nu, professor doktor?” frågade Armfelt medan han ytterst försiktigt placerade proven från Yamashita i ett kylskåp.

”Vi måste testa viruset och se om det kan ge de avsedda effekterna med tillräcklig potens”, svarade Prohl.

”Men kräver inte det något försöksobjekt?”

”Självklart”, fnös Prohl.

”Men är inte det en aning ... vad heter det nu igen ... oetiskt? Att testa riktiga sjukdomar på levande varelser menar jag.”

”Oetiskt? Tja, kanske. Opraktiskt? Definitivt”, sade Prohl medan hon tog av sig det sista av rymddräkten. ”Men oroa er inte, kära doktor Armfelt. Jag har redan tänkt ut nästa steg. Jag har laddat några artiklar ur *Conspicuous Consumption Magazine* i ert mediearkiv. De kommer att spelas i er medvetandeström medan ni är nedfryst på resan mot Mars. Sov gott och lär er nu ordentligt.”

* * *

Om det över huvud taget var möjligt att peka ut ett centrum i det myller av olika byggnader som utgjorde Perfekt Nios sublimt överarbetade marsianska herrgård skulle det vara poolområdet. Trogen sin ägares natur utgjordes inte området av en pool, utan av mängder av pooler av allehanda sorter, utplacerade i ett till synes slumpartat mönster. Bassängerna låg utomhus, skyddade av en genomskinlig kupol från den fortfarande inkomplett terraformade Mars-atmosfären. Palmer och andra onödigt stora växter var spridda mellan bassängerna, evigt vajande i en klimatkontrollerad lätt vind. På en stor och bekväm divan i ett spräckligt partytält satt komplexets ägare, Perfekt Nio, i egen hög person och sippade på en lika stor som färgglad drink.

”Nej”, sade han till doktorerna Prohl och Armfelt som stod fåraktigt framför honom, ”nu tappade jag nog tråden. Vad ville ni göra med en kanin, sade ni?”

”Som jag påpekade för er alldeles nyss, avser vi att använda er *Smilodon* populatur som en bärare av ett adenoviridae...”, började professor doktor Prohl.

”Vad min ärade kollega försöker att förklara”, inflikade Armfelt, ”är att vi behöver hjälp med ett experiment.”

”Ett experiment? Vad sa ni att ni var nu igen?”

”Vi är medicinforskare. Läkare”, svarade Armfelt.

”Doktorer? Varför skulle någon vettig person vilja bli det? Vad gör en doktor ens nuförtiden? Ingen blir någonsin sjuk. Och om det ändå skulle bli något fel med din kropp odlar du bara en ny.”

”Vi utvecklar en helt ny typ av drog”, sade Prohl.

”Aha, nu förstår jag”, sade Perfekt Nio utan ett spår av ironi i rösten. ”Ni gick läkarutbildningen för att bli langare.”

”Nej, inte direkt, utan...”, försökte Armfelt protestera innan Prohl avbröt honom.

”Ja, på sätt och vis kan du säga det. Vi använder den medicinska vetenskapen för att få ut en ny drog på marknaden, herr... Nio?”

”Ni kan kalla mig Perfekt”, svarade Perfekt Nio och visade upp den fläckfritt glänsande tandrad som gjort ett antal dentalgenetiker ekonomiskt oberoende i några generationer. ”Knark! Slutligen pratar vi om mitt expertområde på ett språk jag förstår. Men vad har det med att försöka göra en kanin?”

* * *

Perfekt Nios förmögenhet hade skapats i och av rampljuset. Han hade varit den stora stjärnan i ”Spiralerna står rätt”, historiens första genetik-dokusåpa, som hade sänts samtidigt på samtliga bebodda himlakroppar i Solsystemet. Alla hade följt syskondramat som börjat med att publiken fått välja vilka av de perfekta individer som produktionsbolaget valt ut som skulle få producera avkomma. Sedan hade tolv genetiskt identiska individer odlats i kloningstankar. Syskonen växte därefter upp i en lika luxuös som isolerad villa utan någon annan mänsklig kontakt än varandra. På deras artonde födelsedag hade, den vid det laget mångmiljardhövdade, publiken valt en av De Perfekta till vinnare. Nio hade vunnit, inte primärt tack vare sitt omvittnat bra utseende – konkurrensen på utseendesidan hade varit mer än knivskarp mellan syskonen. Snarare var det de element av sjuveraktighet som fanns i hans personlighet som hade fått honom att sticka ut bland de andra. Hans syskon hade heller aldrig slutat klaga på att Nio hjälpts av producenternas klippning, som förutom att det gett honom mycket exponering vid poolen i fördelaktigt ljus även antytt incestuösa romanser. Följden blev att den första kontakt som Perfekt Nio någonsin hade med en person som kom från världarna utanför villan var när en svävare fylld med spelledare och mediefolk landade på gräsmattan med nyheten att hela hans liv fram tills nu varit en bluff och att han var finansiellt oberoende för resten av sina liv.

Detta var orsaken till varför Perfekt Nio kunde göra saker enbart för att de var opraktiska, ineffektiva och, inte minst, dyra. Exempelvis att bygga en kopia av en jordisk skog på sin gård i den marsianska öknen, och sedan fylla den med allehanda sorters exotiska terranska djur. Och få saker kunde vara mer exotiska, och dyra, än en genetiskt återskapad smilodon, en sabeltandad tiger som varit utrotad i årtusenden.

Perfekt Nios smilodon låg vid sin husses fötter. Den snörvlade och försökte matt få bort snoret som rann ur nosen, till synes endast vagt medveten om det plötsliga oljud som dess ägare just gett ifrån sig.

”Bodhisattvors mamma!” utbrast Perfekt Nio där han låg uthållt på en av de enorma dynorna i sitt lusthus i nouveau afro-marsiansk stil. ”Kan ni skicka en näsduk?”

”Så ni tyckte om det, herr Nio?” frågade professor doktor Prohl.

”Skämtar ni med mig? Jag känner mig hög och samtidigt levande på ett sätt som jag aldrig känt mig förut. Och då har jag bokstavligen testat varenda drog som uppfunnits.”

”Jag har aldrig någonsin knarkat”, hördes doktor Armfelt från golvet där han låg sedan han fallit av sin ottoman, ”men det här var fantastiskt. Först den kittlande känslan som bygger upp mot en explosion. Sedan själva eruptionen, som en ejakulation genom näsan, så att säga. Och tethan theth poth-klimakthithka njuth...”

”Snälla, doktor Armfelt, er näsa”, avbröt Prohl.

”Meth jag hath inga näthdukab, pobessob doktob.”

”Jag vill ha mer!” utbrast Perfekt Nio som något ostadigt tagit sig upp på benen igen.

”I sinom tid, herr Nio, i sinom tid”, svarade Prohl. ”Finessen med det här är att du måste låta naturen ha sin gång. Du kan inte ge efter för dina instinkter om omedelbar behovstillfredsställelse.”

”Men det är ju så uppiggande. Jag vill känna känslan igen. Oh! Ja, ja ja! Nu kommer det!” sade Perfekt Nio innan en ny nysning skickade honom tillbaka ned på den stora kudden.

Prohl gick över till den snorande megakändisen med någonting som nu definitivt kunde tolkas som ett leende i ansiktet och räckte över en ask engångssidennäsdukar. ”Herr Nio, jag har en fråga till er. Er erfarenhet av drogkonsumtion är, som ni själv konstaterat, möjligen oöverträffad i hela mänskligheten. Det gör er till den bästa tänkbara fokusgruppen för en marknadsundersökning. Tror ni att vi har en säljbar produkt här? Och jag tror att ni ska försöka blåsa ut genom näsan, inte bara torka bort det som redan runnit ut ur den.”

”Självklart har vi en produkt”, svarade Nio medan han tafatt försökte få bort snoret ur sitt i övrigt perfekta ansikte. ”Kunderna kommer att köa i miltal för chansen att få uppleva en riktig sjukdom. Folk har redan testat och mättat marknaden för alla legala och illegala, fysiska och post-fysiska trippar som Solsystemet har kunnat producera. Och dessutom är det här ingenting som man kan ladda ned eller använda i VR. Detta måste upplevas kroppsligt. Jag kommer, bokstavligen, att kunna snyta en till förmögenhet ur den här förkylnings-grejen.”

* * *

”Det här är vad läkarutbildningen borde ha handlat om!” sade doktor-VD Armfelt samtidigt som han erbjöd professor doktor Prohl en av de rymliga stolarna i sitt oklanderligt inredda kontor.

”Jag ser att affärerna går bra”, svarade Prohl. Hon nickade mot väggen som visade livesändningar från sensorerna som övervakade P9 Sick Bays första flaggskeppsbutikssjukhus. Köerna ringlade av folk som väntade på att få den infektion de beställt, för att sedan vänta in dess effekter på en offentlig eller privat avdelning.

”Jag måste erkänna att ni hade rätt hela tiden, Prohl. Rekreationssjukdomar har blivit Det Nya Heta. Vi öppnar nya klinikbutiker så fort som vi kan producera nya virus. På tal om det...”

”Du undrar hur det går med vår forskning om nya sjukdomar?” sade Prohl.

”Tja, du måste ju alltid hålla dig ett steg före konkurrenterna. Det är en tuff bransch därute. För att inte tala om piratvirus och andra svarta infektioner som förstör marknaden. Och sådana saker.”

”Som ni mycket väl vet, Armfelt”, svarade Prohl kärvt, ”var det en sak att genmodifiera viruset vi hittade på Campus Enceladus så att det inte kan sprida sig mellan människor och undvika spontaninfektioner mellan kunderna. Men det är en helt annan sak att hitta nya virus som folk är beredda att betala för att utsätta sig för.”

”Jag kan låta marknadsfolket kika på det. Tänka utanför lådan och allt vad det heter”, svarade Armfelt medan han lojt gungade på sin fåtöljstol.

”Ska jag vara ärlig tror jag att marknadsfolket är en del av problemet. De förstår inte alls hur medicinsk forskning går till. Till exempel är labbrockar inte så tajta, och visar vanligtvis inte heller så mycket hud, som i vår reklam.”

”Var inte så pryd, Prohl”, sade Armfelt med en axelryckning. ”Eller nostalgisk. Ingen gillar en pryd nostalgiker. Vad klagas du ens på? Nu har du ju allt det du alltid velat ha. Obegränsade forskningsmedel, allmänhetens erkännande av vikten av medicinsk forskning och mängder av studenter på dina kurser. Du har väl inte glömt bort att det inte var länge sedan du luspank kuskade runt i Solsystemet i en dödsdom till rymdskepp och letade efter en tam tiger som du kunde testa virusets effekt och spridning på?”

”Det var en smilodon ... Men jag tycker ändå att det är lite övermaga att börja sälja norovirusinfektioner till folk.”

”Nischmarknader, Prohl, allt handlar om nischmarknader. Och att ha en full palett av produkter som kan serva alla lager av marknaden.”

”Lycka till att sälja Kräkomax, då”

”Är du verkligen fortfarande upprörd över att vi ändrade varumärket på förkylningen?”

”Men allvarligt, Armfelt, till och med du måste ju tycka att namnet ”Flugasm” är löjeväckande. Det är ju inte ens en influensa.”

”Vem bryr sig om vad det egentligen är så länge du får den önskade nysningsupplevelsen?”

”Ekonomskitsnacket kommer verkligen naturligt ur dig nuförtiden.”

Armfelt lutade sig över bordet och startade sin holografiska Newtonvagg. ”Nog med småprat. Hur går det med influensan? Marknaden kräver tyngre varor och vi behöver få ut en ny produktkollektion inför vårsäsongen.”

”Det är på väg. Men vi behöver testa dödligheten. Jag tror att det vore olyckligt ur aktieägarnas perspektiv om vi skulle råka uträdera halva marknaden i en interplanetär pandemi”, sade Prohl och reste sig ur stolen.

”Måhända, men det får ändå inte dröja. Kom ihåg att din forskning finansieras av vår försäljning. Du kan inte driva dina kostsamma laboratorier enbart på försäljningen av näsdukar och annan merchandise. Kom igen, Prohl. Svälj stoltheten nu. Rekreationssjukdomar är ett ymnighetshorn för oss alla. Alla tjänar på en drog som inte har några permanenta biverkningar. Inte minst gäller det dina forskningsanslag, och min lön, som är säkra i all evighet.”

”Du har rätt, antar jag”, suckade Prohl och tog sin jacka. ”Jag borde tillbaka till labbet. Du kan inte låta kunderna vänta på nya sätt att bli sjuk på. Vad ser alla på förresten?”

Prohl pekade på skärmarna som visade P9 Sick Bays övervakningskameror. Alla som var synliga på bild såg, utan undantag, på sina personliga mediedisplayer. Några såg till och med upprojekterade hologramsändningar tillsammans.

”Vägg! Nyheter!” ropade Armfelt och genast byttes kontorsväggen från bilder av butikssjukhuset till tjojtals med nyhetsströmmar.

Varje nyhetsström, från de vanliga automatiserade digitaliserade nyhetstjänsterna till de exklusiva betalstationerna som använde människor som reportrar och nyhetsankare, visade samma bilder. Ett enormt, underligt byggt, rymdskepp som plötsligt dykt upp mellan jorden och månen.

Nyhetsremsorna i varje sändning skrek ut varianter på likadana budskap på varje tänkbart skriftspråk:

”Första kontakten! Utomjordingar utanför månen! Karantän – besättningen insjuknad i interstellärt virus!”

* * *

Temakarens dotter

av Marcus Olausson

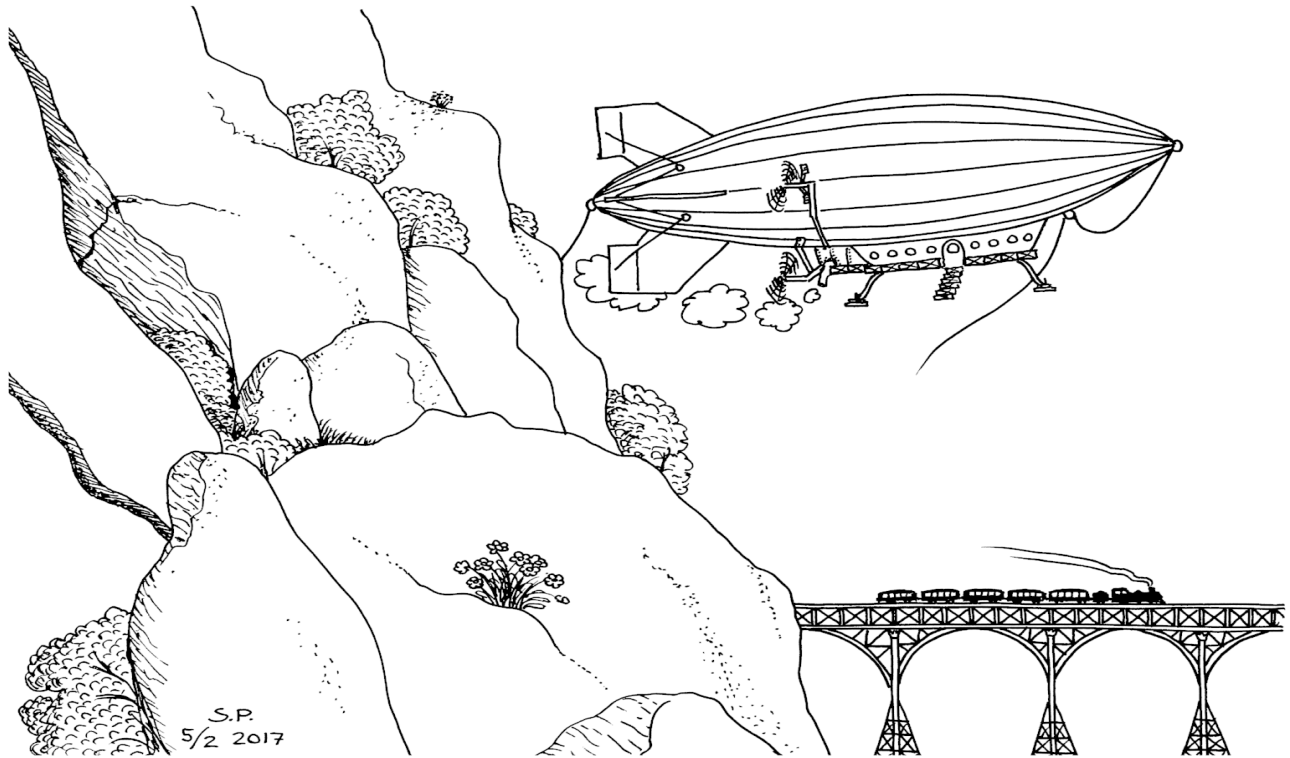

Illustration: Sandra Petojevic

Thea höll krampaktigt om den hala klippan. Under henne slog vågorna mot det mörka berget och hon kände saltsmaken i vinden. Bara en liten bit till.

”Ser du någon?” ropade far.

Hon vände blicken uppåt för att svara, men kom av sig när ett av de väldiga luftskeppen gled ut från staden bakom honom.

Som en väldig val rörde sig farkosten över den blygrå himlen och lämnade en svans av rök bakom sig. En koloss bland sotiga spiror och torn av järn. Skriande måsar drev fram som snöflingor mot skeppets segelduk och längtan grep tag om hennes hjärta för ett flyktigt ögonblick. Tänk att vara där, uppe bland molnen. Andas ren luft och inte behöva kämpa för livet varje dag.

”Jag fryser!” svarade hon och återvände till klättringen.

Det var här livets lott hade placerat henne. Bland rost och brustna illusioner. Himlen var till för dem som hade råd att drömma.

”Bara en stund till Thea. Sista gången för i år, jag lovar!”

Hon tittade ner mot de vassa klipporna vid vattenbrynet och bet ihop. De behövde det här för att kunna klara vintern. Idag var sista chansen, det visste hon. Men ett enda misstag och hon skulle krossas och spolats ut till havs. Precis som mor. Hon svalde och lät sorgen sjunka ner i magen, tvingade fötterna att söka fäste längre ner.

Då såg hon den. En liten oansenlig buske som klamrade sig fast i ett prång i bergets skrovliga yta. Dess röda små blommor bredde ut sig likt blodstänk och gav plantan dess namn. Blodklamra. Theas puls fladdrade som sparvens vingslag när hon sträckte ut handen och försökte förmå fingrarna att bli bara en aning längre.

De sträva bladen smekte hennes fingertoppar och hon tog ett djupt andetag. Kröp över berget som en sjöstjärna med kalla spretande fingrar. Med ena handen om den kalla stenen lät hon den andra försiktigt greppa tag om plantan. Så nära nu.

Då slant fötterna från sitt fäste och hon föll. Armar och ben trevade efter något att ta tag i och hon slog mot bergssidan, om och om igen. Pappa skrek med förtvivlan i rösten.

Ovanför dem gled luftfarkosten vidare ut över havet.

* * *

”Nu får vi det gott i vinter ska du se”, sade far och baddade Theas kind med en våt trasa. ”Det har varit en dålig skörd för alla. Priserna kommer att skjuta i höjden.”

En våldsam hostattack fick honom att slå handen för munnen och ögonen fylldes med tårar som fick dem att blänka i skumrasket. Vattenkannan tjöt på spisen och en plym av ånga steg upp i de få strålar solljus som de sotiga fönstren erbjöd. Far sparade på stearinljusen till mörkare årstider.

Thea ville lägga en hand på fars axel, säga att allt skulle bli bra, men han reste sig på skakiga ben, gick bort till bänken och skramlade bland kannor och silar. Plockade fram en burk från hyllan och öste upp ett mått av de dyrbara bladen. Slog rykande vatten över silen och ner i en mugg av lergods.

”Drick det själv eller sälj det”, protesterade Thea och försökte sätta sig upp, men det högg till i magen där repet hade skurit in när hon föll. Utan det hade hon varit död nu.

Mamma hade också haft rep, men det hade brustit. Sabotage av konkurrenterna påstod far, men Thea var inte så säker. Bra rep var dyra. Hon strök försiktigt handen över armen, men ångrade sig genast. Inget var brutet, men det såg ut som om hon slagits med en strykarkatt.

”Vi kanske är fattiga”, sade far, ”Och utan min modiga flicka hade vi inget. Du släppte aldrig plantan. Men när skörden torkat har vi mer än nog åt borgarna och då måste du vara frisk. Kanske vi har tillräckligt för att kunna flytta dit upp.” Han blinkade och log. ”Dessutom bringar det tur att dricka Himmelsträvas Röda, det vet alla.”

Thea tog emot koppen och drog in den berusande doften. Om växten skördades i rätt tid fick man den rätta balansen mellan blomma och bitterhet. Sötma och sträv styrka. Hon drack och kände den heta drycken ringla sig ner i magen som en orm av läkande energi. Hoppet steg när ångan värmde hennes inre. Det här skulle bli ett bra år.

Far drabbades av en ny hostattack.

* * *

Plåtlådan var tung och varm mot Theas rygg. Hon höll ut skinnremmarna från axlarna för att få ett ögonblicks förskoning. Väskan med de torkade bladen vilade mot högra höften. Behållaren med källvatten mot den vänstra. Hon släppte remmarna och gned undan svett från pannan. De skar genast in i axlarna igen. Åt sig igenom köttet, redo att ta sig an hennes späda skelett. Hissen hade varit bättre, men trapporna var gratis.

Hammarslag ekade över nejden och tävlade med folkmassans sorl och visslande ångmaskiner om herraväldet över ljudbilden. Man byggde ut, lade till och klättrade uppåt. Ständigt högre i sin strävan mot himlen. Folk strömmade förbi i trappan utan att ta någon notis om henne. Uppåt eller neråt skyndade de på jakt efter arbete, eller för att ta del av nya under, upptäckter och framsteg. En pojke stod på en avsats och ropade ut senaste nytt med en bunt tidningar vid sina fötter.

”Roströtan skördar fler offer!” skanderade han och pekade på en bild på omslaget.

”Arbetarkvarteren satta i karantän i väntan på hälsoministeriets utredning.”

Thea slog ner blicken och skyndade sig uppför trappan. De lappade kängorna slamrade mot plåten. Far hade varnat henne för vad som skulle ske. Att man skulle lämna dem i sticket tills alla dukat under för smittan och roströtan självdött. Det hade hänt förr. Stackars far. Han borde ha druckit själv av Himmelsträvan, inte sålt den vidare. Nu simmade han med mor i det mörka havet.

Tårarna trängde fram och Thea borrade in naglarna i handflatorna. Hon hade svurit på fars minne att vara stark. Att hon skulle finna en väg ut ur deras förbannelse. Ta sig upp genom rök och rostande samhällsstrukturer.

Ett gnisslande ljud fick henne att rygga undan, men det var bara rälsvagnen som dundrade förbi på ett av de tentakelliknande stålskelett som förband stationerna i höghusen.

Tänk att sitta där, bland de vackra och friska. Känna den klara luften mot kinderna och färdas mot horisonten. Ut på landet, till skogar och åkrar.

Hon hade hört berättas att ångtåget gick ända bortom bergen. Dit där naturen ännu var vild och levande.

Trappan tog slut och Thea klev ut på det plattformstorg som bredde ut sig mellan tre av de sotsvarta höghusen. Här stod desperata månglare och ropade ut sina varor. Doften av köttmjöl och fisksuppa blandades med den fräna stanken av dynga från getter och grisar. Gatumusikanter, kvacksalvare och spåkvinnor tävlade om borgarnas mynt och på en estrad omgärdad av rep pucklade två pugilister på varandra, så att blodet forsade ur näsorna. Publiken manade på dem och viftade med alldeles för tomma börsar. Glömde för en stund sitt elände och gladdes åt andras olycka.

Hon tog av sig spisen och slog sig ner på det kalla plåtgolvet. Fläckar av rost åt sig sakta igenom metallen. Fick bultar och nitar att se ut som bölder i hud av metall. Thea drog fram kannan ur dess inbucklade fack och fyllde på med vatten. Slog fyr på glöden med flinta och stål och blåste tills hon blev yr. Sedan ropade hon ut sina varor. Sökte i mängden efter de som kunde tänkas ha råd med Himmelsträvas Röda.

”Himmelsträva för sotiga lungor!” ropade hon. ”Ta det röda mot rötan! Endast tjugo riksdaler koppen!”

”Inte är det där riktig Himmelsträva”, fräste en kvinna och spottade på marken. ”Alla vet att den är slut. Lura hederligt folk på pengar så där.”

”Utsugare”, sade en man i cylinderhatt och blå rock och hötte med promenadkäppen. ”För tjugo riksdaler kan jag köpa mig ett helt årsförråd av det röda.”

”Det här är den potenta sorten, herrn”, svarade Thea. ”Den som kväver rötan. Jag har hittat ett bestånd som ännu har verkan.”

”Bah! Humbug är vad det är. Ge dig av nu innan jag skickar konstapeln på dig, jäntunge.” Hon slog ner blicken.

Mannen spatserade iväg med raska steg och ingen mer kom fram. Kannan rök som en vulkan men ingen gjorde minsta ansats att köpa hennes te och Thea lät bladen stanna i väskan. Vattnet kunde hon fylla på men teet var alldeles för värdefullt för att gå till spillo. Sålde hon inget idag skulle hon försöka i morgon igen och sedan dagen därpå. Och nästa.

* * *

Hon förstod redan när hon såg dem att det var bekymmer som närmade sig när de två männen i mörka rockar drog sig närmare. Det var något i deras sätt att röra sig, hur blickarna svepte fram och hur de slickade sig runt munnen. Som två rävar i ett hönshus. Thea satt kvar, men sökte efter en utväg. Trappan var ett alternativ, men den ene av männen ställde sig demonstrativt i vägen och log så att polisongerna stod ut som morrhåren på en katt. Den andre av dem förde en hand till cylinderhattens brätte och nickade lätt.

”Så du har plockat blommande Blodklamra påstår du?” sade han och gick sakta närmare. ”Ingen betalar tjugo riksdaler för te utan att först provsmaka. Ge mig en kopp så ska jag bedöma om du talar sanning eller ej.”

”För två riksdaler kan nådig herrn få smaka en munfull”, erbjöd Thea och kände hur handen skakade lätt när hon förde den till kannan.

Hon såg i ögonvrån hur mannen vid trappan rörde sig närmare. En chans var allt hon skulle få.

”Jag betalar inte för rostvatten”, sade mannen och stack handen innanför rocken.

Thea spände sig, men andades lättad ut när han inte drog kniv utan istället skramlade med en välfylld börs framför henne.

”Oroa sig inte, flicka lilla”, skrockade han och svepte med blicken över omgivningen. ”Låt mig smaka så betalar jag väl, om det visar sig att du talar sanning.”

”Låt gå, men bara en munfull då”, svarade hon och tog fram ett mått te ur väskan vid höften och hällde upp det i den sil som stod preparerad i en kopp.

Hon lyfte försiktigt upp vattenkannan, öste det skållheta vattnet över silen och lade sedan undan det förbrukade teet. Med ena handen kvar på vattenkannan räckte Thea honom muggen och när han sträckte fram handen slog hon till.

Kvick som en vessla kastade hon det rykande teet rakt i ansiktet på honom och snodde runt och slungade vattenkannen mot den andre mannen. De vrålade och svor högljutt båda två, men hon stannade inte för att bedöma hur väl hon lyckats, utan rusade genast rakt in i folksamlingen. Förlusten av plåtspisen stack i hjärtat, men hon hade fortfarande väskan med bladen.

”Ta fast henne!” ropade den förste mannen och hon dök förtvivlat ner på marken och pilade in bland benen på den folkmassa som trängdes runt pugilisterna.

Man trampade henne på händerna och armbågade henne i huvudet när hon trängde sig fram genom hopen med ett krampaktigt grepp om väskan med Himmelsträvan. Upprörda rop följde henne och hon förstod att det var männen som trängde sig fram i sin iver att fånga henne.

Thea sprang upp på plattformen och klämde sig mellan repen, rusade förbi de två stapplande boxarna och satte foten mot ena hörnstolpen och studsade upp över folksamlingen. Hon föll ner över svärande män som försökte fånga henne, men hon slet sig loss och tog sig upp på det stålräcke som omgav torget. De båda rånarna föste folk framför sig i sin iver att ta henne och när Thea hörde ett gnisslande ljud fattade hon ett livsfarligt beslut.

Hon tåg språnget.

Först föll hon handlöst och fruktade att hon missbedömt avståndet, men när hon slog ner på det framrusande tåget med en smäll önskade hon nästan att hon fallit till sin död. Näsan dunsade i plåten och prickar dansade framför ögonen. Hon höll på att falla av men fick i sista stund tag i kanten på tågvarnen.

Med domnande ansikte och blodsmak i munnen hävde hon sig tillbaka upp på taket och kurade ihop sig. Hon lyfte blicken och såg hur männen stod vid torgets räcke och hötte med händerna efter henne.

Håret piskade i ansiktet när plattformen försvann längre och längre bort. Hon hade klarat sig.

* * *

”Jag tror att hon är döende doktorn”, sade en kvinnoröst och Thea slog förfärat upp ögonen.

Det var natt och gasljus glödde som irrbloss runtomkring henne. Hon låg kvar på tågvarnens kalla tak, men tåget stod stilla och hon kunde inte se någon. Var hon i tågstationerna?

”Den förbannade Roströtan tar ingen hänsyn”, svarade en man. ”Jag är ledsen men jag har ingen Himmelsträva åt er mor. Skörden var dålig i år, allt är slut.”

Varje andetag fick smärta att flamma upp i hennes sida och Thea misstänkte att hon hade brutit minst ett revben. Näsan var en svullen blodböld och huvudet sände ut strålar av smärta vid minsta rörelse. Ändå pressade hon sig upp till halvsittande.

Det var inte henne de talade om. Hon hasade försiktigt fram till takets kant för att kunna se bättre.

”Jag betalar vad som helst”, vädjade kvinnan.

Nu såg Thea paret tydligt i gasljusets sken. En man i kritstrecksrandig kostym med väst och cylinderhatt. Den unga kvinnan bar snäva byxor, knähöga stövlar och en kort skinnjacka. I ena handen höll hon en pilotmössa. Hon hade skjutit upp sina skyddsglasögon i den sotiga pannan och desperationen i hennes blick speglade den Thea själv kände. Bortom allt hopp.

”Jag har”, kraxade Thea och duckade när kvinnan snabbt drog en revolver och siktade rakt mot henne.

”Vem där?”

”Te ... makarens ... dotter.” Varje ord var en plåga och kallsvetten rann nerför pannan när Thea sakta lyfte huvudet över kanten.

”Varför ligger du där uppe?” undrade mannen barskt.

”De försökte ... råna mig. Ta mitt ... röda.”

”Har du Himmelsträva?”

Med ens var kvinnan framme vid vagnen och klättrade smidigt upp på taket. Hon tog in Thea med blicken och spärrade upp ögonen över hennes förfärliga tillstånd. Sedan såg hon väskan och Thea drog den åt sig.

”Om du ... tar mig”, viskade hon och ögonen tårades av smärta. ”... med på ditt skepp.”

Hon öppnade väskan och kvinnan flämtade till, stack ner en hand och förde upp en handfull blad till näsan.

”Åh, jag kan ta dig till månen och tillbaka för allt det där”, utbrast kvinnan och kysste Theas panna.

”Kära vän, du är den mest eländiga och osannolika ängel jag har sett.”

De hjälpte henne varsamt ner från taket och starka karlar kom och lyfte upp henne på en bår. Försiktigt bar de henne till kvinnans luftskepp och mellan stötar av smärta blossade hoppet upp i Theas bröst. Med förundran stirrade hon på skeppets gråa ballongkropp där den ruvade mörk och väldig mot natten.

Det knarrade i tågvirke och ekplankor när de kastade loss och gled ut bland stadens vittrande torn. Lämnade rost och röta bakom sig och strävade upp mot himlen. Mot framtiden.

Novemberros

av Sara Swärd

Illustration: Sandra Petojevic

”Ida, hur många fingrar håller jag upp?”

Ett mottagningsrum, en vit rock, en hand. Hon skulle aldrig minnas några dofter, färger, någon fågelsång från det mötet. Bara en rad i kalendern förankrade det i tiden.

”Tre.”

”Och nu?”

”Fyra. Tror du jag är blind eller hjärnskadad?”

En liten gnista av intresse, borta redan innan frågan ställts. Hon hörde hur hon sludrade lite, hur hon inte orkade styra musklerna fullt ut.

”Knappast blind. I övrigt måste jag utvärdera dig.”

Nackdelen med att vara ett så hopplöst fall att man var hänvisad till experimentell behandling - läkarna omkring henne hade glömt allt om patientbemötande. Å andra sidan var fördelen med det att hon inte längre brydde sig, nätt och jämnt noterade det.

Nästa läkare var dr Magnusson, projektledaren.

”Jaha, Ida, det ser ju inte så bra ut det här.”

Han tittade förväntansfullt på henne, men Ida unnade sig lyxen att inte utstöta intresserade ljud. Det kändes oändligt komplicerat bara att tolka ljuden han gav ifrån sig, känna igen hans min och förstå vad han förväntade sig. Att svara vore för mycket.

”Av din journal förstår jag att du haft återkommande depressioner och att den senaste visat sig vara närmast helt resistent mot läkemedel. Du är mycket trött, kan inte utföra något arbete eller ha något socialt liv. Tidigare läkare har också dokumenterat en viss risk för suicid.”

Ida gav ifrån sig något som han tolkade som en invändning och han bläddrade fram en journalsida.

”Det tror jag inte jag orkar göra' är inte ett betryggande svar på frågan om man planerar att begå självmord, Ida.”

Han log vänligt, nästan roat.

”Därför valde du och din läkare att pröva elchocksterapi nu i vintras.”

”Jag antar det.”

”Du minns inte? Inte någonting?”

Nej. Tre månader var nästan helt borta ur hennes minne, tre månader med stora och små händelser. Hon hade hållit Fadjas lille Mats i famnen när han bara var någon vecka gammal. Hans fingrar hade slutits hårt runt hennes pekfinger, hans honungsfärgade ansikte hoprynkad, koncentrerat, men hon mindes ingenting. Allt hon hade var foton.

”En mycket ovanlig biverkning, men den finns dokumenterad. Behandlingen tycks ju inte heller ha gett någon positiv effekt på depressionen. Men glädjande nog tycks du vara helt rätt person för vår studie. Har du någonsin hört talas om den arktiska siseln?”

Det tog långa sekunder innan hon lyckats förstå vad han sagt och att han förväntade sig ett svar.

”Är det en fågel?”

”Nej”, svarade han, ansiktet ett enda leende nu när hon gett honom rätt ingång i det inrepeterade talet, ”det är en slags jordekorre, ser ut som en liten pälsvante med ögon. Den går i dvala, hibernerar, varje vinter. Hjärtfrekvensen sjunker till något slag i minuten, kroppstemperaturen till minus 3 grader celsius. För att spara energi så försvinner mer än hälften av hjärnans synapser.”

En konstpaus inför poängen.

”Och när våren kommer vaknar siseln, och efter någon dag har den betydligt fler synapser än den hade innan den gick i dvala.”

En paus till, lite längre.

”Och nu har vi lärt oss att människor kan göra detsamma. Och när synapserna återbildas så försvinner depressionen.”

Hon förstod dunkelt att det här var viktigt, att hon borde ställa frågor, vara kritisk. Men hon orkade inte, hon ville bara lämna över kontrollen och slippa fatta beslut själv. Hon hade för länge sedan förlorat allt hopp om att bli frisk och nu skrämde utsikterna henne nästan. Vägen tillbaka var så oändligt lång och tung. Hon samlade all sin koncentration och försökte:

”Men, synapserna som kommer tillbaka - de är väl inte likadana som innan?”

”Nej, då skulle troligen depressionen också vara kvar. Men vi låter inte synapsförlusten nå samma nivå som hos siseln och den eventuella minnesförlusten blir troligen inte värre än den som elbehandling ger normala patienter. En övergående desorientering.”

Hon förstod att han förväntade sig fler frågor, fler invändningar, men hon orkade inte. Lika bra att låta dem ta över, lika bra att kanske vakna som någon helt annan. Kanske till och med någon som kom ihåg hur man ler.

* * *

Ett år senare. Hon vaknade till en värld med färger, ljud, dofter, en värld där hon orkade ta plats. I de första intervjuerna sa hon sig inte ha märkt några minnesstörningar alls. Först när Fadja kom på besök och de gick en promenad i sjukhusparken upptäckte hon att hon tappat namnen på nästan alla blommor. Utskrivningen sköts genast upp medan hennes minne testades på alla nivåer, men inget annat verkade saknas. Hade hon verkligen kunnat dem innan?

En av biologerna i forskningslaget hade botanik som fritidsintresse och lärde henne gärna alla namn igen. Vintergäck, krokus, vide. Esbjörn hade ett udda sinne för humor, långa ögonfransar och var uppenbart förälskad i henne. Hon förälskade sig motståndslöst, släppte alla försvar. Återigen började hennes koncentration svikta under samtal och undersökningar, men den här gången eftersom hon inte kunde sluta tänka på honom, hans röst, hans kropp. Om världen hade fått tillbaka färgen efter hennes dvala så blev färgskalan nu vildare, vackrare.

Hon blev utskriven, flyttade från sjukhuset till Esbjörn, började arbeta igen. Tussilago, blåsipppa, forsythia. Det verkade som kärleken gav henne mer energi än någonsin, hon sov mindre än vanligt och kunde ta på sig mer än förr. Esbjörn protesterade, orolig att hon skulle slita ut sig, men när hon lydigt gick och lade sig vid midnatt låg hon sedan vaken bredvid honom och väntade på morgonen. Hon blev otålig, rastlös och började ta till vana att lägga sig samtidigt som Esbjörn, men sedan tyst smyga upp och arbeta, läsa eller träna några timmar mitt i sommarnatten. Midsommarblomster, mandelblom, mjölke.

Hösten kom. Lönn, björk, hästkastanj. Rastlösheten blev till irritation, som vändes i liknöjdhet. Färgerna läckte återigen ut ur världen. Någonstans förstod hon vad som hände, men var helt maktlös inför det. Esbjörn pratade, lirkade, grälade med henne tills han till slut förstod allvaret och kontaktade forskarteamet.

De var besvikna, uppfattade hon. De förväntade sig att hon också skulle vara det, men hon hade börjat tillbringa det mesta av sin tid långt bortom tänkande och känslor och uppfattade mest omgivningens försök att hjälpa henne som störningar. Hon föreställde sig själv som en stenstaty som sakta, sakta föll sönder till flagor. Det var trösterikt att tänka sig att i vart fall flagorna inte längre skulle känna smärta.

”Det är förstås en möjlighet”, sa en av läkarna, ”Ida, hör du på?”

Hon kämpade för att ta sig upp till ytan, kände Esbjörns hand i sin och lyckades få fram:

”Vad är en möjlighet?”

”Du skulle kunna hibernera igen.”

Esbjörn släppte hennes hand och flög upp:

”Ni kan inte mena allvar! Det måste finnas en annan lösning än att söva henne. Ida, vi går till en vanlig psykmottagning istället.”

”Skulle det hjälpa att sova?”

”Ida, nej! Riskerna är för stora, och om det bara hjälper några månader ...”

”På kort sikt hjälper det nästan säkert. På lång sikt - vi vet inte, vi har helt enkelt inga data.”

”Och riskerna?”

”Vi vet inte om det alls var någon minnesstörning. Hon kanske aldrig varit intresserad av blommor.”

Esbjörn diskuterade, vädjade, förhandlade och bönföll henne. Hon kunde inte göra det, ta risken att förlora ännu mer minne, kanske sin personlighet.

”Och hur ska du leva om du måste hibernera tre månader varje år? Förväntar du dig att jag ska vänta? En gång är en sak, men att förlora dig varje år? Hur ska du försörja dig, hur ska du någonsin kunna ha barn? Och ditt minne - vad kommer att finnas kvar av det efter fem dvalor? Efter tio?”

Ida tittade på honom, all känsla, all energi som han tog för självklar.

”Och om jag inte gör det? Vad ska det bli av mig då?”

”Vi går till den vanliga vården. Det måste finnas medicin som du inte provat. Och, och till våren kanske det blir bättre, när ljuset kommer tillbaka. Då kanske du blir gladare.”

Gladare. Komparativ av glad. Hon visste att hon varit det, men hon kunde inte minnas känslan. Hon tänkte på blommorna, buskarna, träden, på hur de hade tagit dem som ursäkt för att träffas, på glädjen hon känt i att lära sig alla namn, säkert bättre än hon kunnat dem innan. Först när hon såg smärtan i Esbjörns ansikte insåg hon att hon satt och långsamt skakade på huvudet.

November, frostig barmark. Troligen det närmaste vinter hon skulle komma i fortsättningen. Hon och Esbjörn gick genom sjukhusparken, sepiafärgad av allt vissnat.

”Jag kommer inte att finnas kvar här när du vaknar. De hörde av sig igen från Toronto och jag har tackat ja.”

”Jaha.”

”Men jag vill visa dig en sak. Du sa att depressionen känns som att alla färger försvinner, som parken när allt vissnar.”

”Ja.”

”Här.” Framför dem i allt det vissnande bruna blommade en taggig buske med frostkantade tufsiga rosor. Trots kylan kunde Ida känna rosendoften.

”Nästan alla växter här är förädlade för att blomma när vi vill det. Det är därför allt är så brunt nu. Men den här rosen är en urgammal, knappt förädlad sort. Den blommar som den vill.”

”Men jag orkar inte vilja.”

”Jag är bara orolig för att du inte ger dig själv en chans att bli frisk av dig själv. Och så ville jag att du skulle se rosen så du kan komma ihåg den. Och komma ihåg att jag älskar dig, nu och alltid.”

* * *

Ida vaknar efter vintersömnen. Fönstret står på glänt och från sjukhusparken hörs vild, drillande fågelsång. Ida sträcker på sig, fyller lungorna med vårluftens alla lukter och inser att hon kanske aldrig mer kommer att leva i en årstid utan lukter, utan fåglar, utan löv. I fortsättningen lever allt.

Hon fortsätter sitt liv, jobbar, tar så många uppdrag hon vågar för att ha pengar till nästa vår. Hon återknyter kontakten med Fadja och andra, men Esbjörn är borta. Som efter förra sömnen har hon otrolig energi under våren och sommaren, kan utan problem arbeta tolv eller femton timmar i sträck. Kanske är det det minskade sömnbehovet, kanske hennes ökade fokus, men hon känner att hon har mer fritid än någonsin.

Hösten känns tyngre, men nu vet hon att hon snart får vila. Pilotstudien är avslutad, men läkarna lovar att låta henne sova varje vinter till dess de funnit en bot. Hon hoppas nästan att de inte ska lyckas.

* * *

Året därpå börjar hon bli nyfiken på vad hon glömmet, om hon glömmet. Hon börjar föra bok över minnen, stort och smått i en enda röra. Efter ett tag fyller hon på med kunskapsområden, som att hon kan alla vårblommors namn.

När hon vaknar ur sömnen är hon nästan besviken över att känna igen allt på listan.

”Det är klart att du minns det som du just tänkt igenom och antecknat. Det ger ju ytterligare ett minnesintryck, minnet av hur du erinrat dig det, så det lagras kanske dubbelt, eller dubbelt så djupt”, säger projektets psykolog.

”Så för att inte glömma, så måste jag gå igenom de här listorna inför varje sömn?”

”Ja, och göra upp nya listor och gå igenom dem. Eller så kan du acceptera att alla glömmet, att det är ganska naturligt att tappa namn på skolkamrater eller växter. Du kanske inte glömmet mer än vi andra, men glömskan kommer mer koncentrerat?”

Ida tvivlar, men hon slutar anteckna sina minnen och upplevelser. Det är tråkigt och leder mest till att hon minns sin berättelse och inte händelserna själva.

* * *

Behandlingen har godkänts för svårt deprimerade patienter. En hård debatt rasar om svårt överviktigas rättighet att gå i dvala medan kaloriintaget regleras ner. Ida har pliktstroget rapporterat in sin ökade energi, men läkarna anser att hon bara är ovan att leva utan en depression. De lägger dock in en notering om ”ökad energikänsla” som en udda biverkning.

Nu när sovarna har ökat i antal, börjar det vara svårt att ignorera deras ökade energi. När den ebbar ut efter ett knappt år, begär många patienter att få gå i dvala igen, trots att de botats från sina depressioner. De saknar sin energikick och blir påstridiga, närmast aggressiva. Biverkningens beteckning ändras till ”ökad energi, hypomani” och den beskrivs som ”mycket vanlig, drabbar mer än 1/10 av behandlade patienter”. Pressen får tag i nyheten och nyvaknade sovare upptäcker att de trots sin historia av långa sjukskrivningar plötsligt är mycket attraktiva på arbetsmarknaden.

Ida rensar ur sitt förråd. Hon säljer eller skänker bort vinterjackor, underställ, skidor. En hel säsong är borta ur hennes garderob och hon äger inte längre några plagg av ull. Hon har fått arbete som samordnare på dr Magnussons nya sovarklinik, med unika anställningsvillkor. Hennes arbetsvecka är femtio timmar, nio månader per år. För detta betalar kliniken ut en helårslön - och givetvis har hon en plats där för sin vinterdvala. Facket rasar mot arbetsvillkoren, men sovarnas överkapacitet är så uppenbar att det ser ut att bli en lång strid. Och allt fler människor och företag intresserar sig för dvalan.

* * *

En liten oansenlig ört från Mongoliet sprider sig västerut genom Ryssland och vidare genom Finland till Sverige. Den korspollinerar med malört och gråbo och resultatet är en mycket livskraftig växt som producerar stora mängder pollen, vilket är oerhört allergiframkallande för personer med en viss vävnadstyp. Sömnbehandlingen är plötsligt deras enda alternativ till ett liv i allergitält. Ulf Eriksson - skärpt, rolig, med fantastiska ögon - är en av dem som väljer att sova sig genom den farliga blomningstiden. När han skrivs ut i oktober hinner han och Ida precis bli beroende av varandra innan det är dags för henne att sova. När hon vaknar förälskar de sig igen. Och igen.

Allt fler företag hittar sätt att kringgå reglerna för att bara kunna anställa sovare. Nya privata sovarkliniker öppnar varje vecka. ”Niomånadersföretaget” blir årets mest sålda managementbok, med tesen att nio bra månader är bättre än tolv mediokra. ”Är du villig att gå i dvala?” är en förbjuden fråga under anställningsintervjuer, men ambitiösa arbets sökande ser till att nämna det i förbigående, samtidigt med sina familjeplaner.

* * *

Ida blir gravid och genomlider en vaken vinter, bara marginellt hjälpt av mediciner. Efter Ellens födelse tar det två år med full vinterdvala innan hon känner sig som sig själv igen. Någonstans där förlorar hon kontakten med de sista av sina gamla vänner. Efter en dvala blir det inte av att höra av sig till dem, och de är lika tysta de. Hon antar att det blir så när man skaffar familj.

Tre månader vardera är de ensamma föräldrar, ett halvår per år är de tillsammans alla tre. Ulf får jularna med Ellen, Ida följer henne till första dagen i skolan. Barn får inte gå i dvala, men försök pågår. De hoppas på att forskningen kring graviditet och dvala ska ge dem en möjlighet att ge Ellen ett litet syskon, utan att Ida ska falla ner i depressionen igen.

Ida är en Mars, Ulf en Oktober, efter de månader då de vaknar. De som inte går i dvala omnämns bland sovare som Aldrigar - de är ju aldrig riktigt vakna. Platsannonserna ser alltmer ut som horoskop - "Vi söker en Oktober-December med erfarenhet av stora projekt". På universiteten domineras kurserna av sovare. Orättvist nog kan den som haft råd att sova före utbildningen ta alla sina tentor och dessutom jobba extra för att ha råd att sova igen nästa år. Om de tappar kunskaper i dvalan gör inte så mycket, de går så snabbt att lära in igen - om de nu skulle behövas. Universiteten svarar med att höja nivån på kurserna, eftersom så många får toppbetyg. Efter några få år är andelen studenter från låginkomsthushåll närmast försumbar.

* * *

Det är märkligt med barn. Ida hade väntat sig att stå sin dotter så nära, men i stället betraktar hon Ellen som från stort avstånd. Kanske är den närheten bara en fiktion, precis som den att kärleken till barnen skulle vara allt uppslukande. Numera har Ida mognat och vet bättre. Nog älskar hon Ellen, precis som hon älskar Ulf och som hon tycker om sina arbetskamrater. Kärlek är inte så uppslitande som hon en gång inbillat sig, den är ... trevlig. Behaglig.

Det är tråkigt att Ellen tycker så illa om hennes och Ulfs sovande. Ida är orolig för att det ska skada dotterns syn på det egna sovandet. Om lagändringen går igenom är det bara fyra år kvar. Sedan är Ellen tolv och kan äntligen få börja sitt riktiga liv. De har flyttat henne till en sovarförberedande skola. Undervisningen är inte så märkvärdig, snarast mindre krävande än i vanliga skolor. Alla vet ju att det barnen lär sig före sömnen ändå är ointressant. Fördelen med skolan är snarare att Ellen kommer bort från icke-sovarna och deras värderingar. De som kommer att få kämpa och kämpa, med studier och lågavlönade arbeten eller arbetslöshet. Det talas om att låta arbetslösa sova som rehabilitering, men det anses allmänt vara bortkastade pengar. Den som saknat ambitionen att sova lär inte kunna dra nytta av sömnen.

* * *

Ida rensar bland gamla papper och hittar sin anteckningsbok med minnen och kunskaper. Hon läser roat i den och konstaterar att vissa minnen lever med oförändrad skärpa medan andra är henne helt främmande. Pojkvännen i sjuan finns där, medan den från gymnasiet bara är en vag skugga med namnetikett. Och har hon verkligen haft ett stort intresse för botanik? Hon försöker erinra sig namnen på vårblommorna: krokus, snödroppar och så de där blå - vintergäck? Scilla? Spanskan har hon fått repetera gång på gång, vet hon, den verkar aldrig fastna, medan franskan aldrig svikit henne. Hur mycket mer skulle hon minnas om hon inte gått i dvala? Och hur mycket mindre skulle hon ha hunnit lära sig? Vad och hur mycket glömde hon innan hon började vintersova? Ida skyggar inför minnet av tiden före sovandet, den tiden är märkt av depressionerna. När hon har ögnat igenom anteckningsboken slänger hon den.

Det är slutet av november, bara dagar kvar tills Ida ska sova. Hon går sin årliga promenad för att ta farväl av hösten. Som vanligt går hon genom parkerna, letar på bakgårdar och kikar in i trädgårdar, tills hon hittar en ros i blom. I år växer den runt ett gammalt äppelträd i skogsbrynet. Hon står på tår för att se den bleka frostn över kronbladen. Lukten av multnande äpplen är för stark för att släppa igenom rosendoft, men hon vet att den finns där. Hon ser på den trotsiga novemberrosen och känner sig obestämt lycklig, men hon minns inte riktigt varför. Det måste vara att det snart är dags att sova.

En historia om tokar, muttrar och bakverk

av Anna Blixt

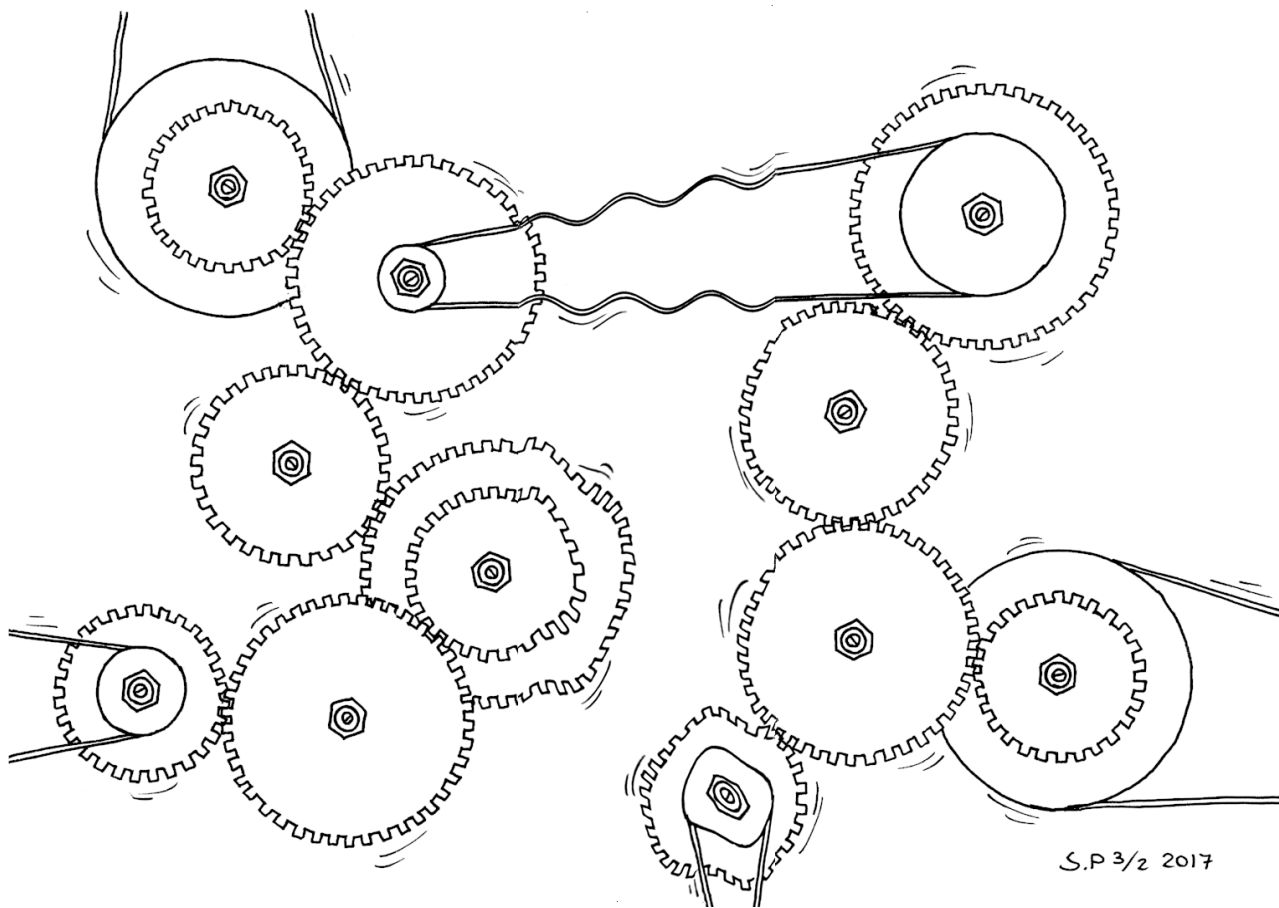

Illustration: Sandra Petojevic

För att kunna berätta om katastrofen som drabbade Östra Murbageriet år 986 är det nödvändigt att först säga några ord om Staden, och om en viss William Uppnot.

Staden ifråga ligger inte på jorden, utan på en annan planet som cirklar runt en annan gul sol. Där förekommer en mängd zoner där tiden löper med olika hastighet. Någon gång, antagligen 986 år före bagerikatastrofen, byggdes Staden. För att lösa problemen som uppstod när Staden kom att omfatta sex olika tidshastigheter uppfördes höga murar runt varje zon. Innanför den yttre muren har man gott om kol, ånga, bakverk, hattar och teaterföreställningar. Utanför den ligger en öken där tiden går så fort att det medför synnerligen otrevliga effekter på de sociala relationerna att resa dit.

William Uppnot, en invånare i tredje distriktet, var inte direkt snabbtänkt. Han var däremot pigg, frisk och svängd med verktyg. Hans favorit var skiftnyckeln och som barn sågs han ofta skruva på ditten och datten runt om i distriktet, från grannens brevlåda till borgmästarens takpannor. Vid sin tjuugoårsdag hade Uppnot hunnit slita ut fem skiftnycklar. Hans far belönade sonens ihärdighet genom att ge honom en ny i födelsedagspresent. Denna skiftnyckel var gjord av det allra hårdaste stål. Den hade många markeringar längst skaftet och kunde även tjäna som en fint kalibrerad (om än kort) linjal.

Unge Uppnot blev överlycklig och några månader sedan satte han skiftnyckeln i arbete tio timmar om dagen i tjänst hos herr David Fizzerman. Fizzerman bar ett plommonstop och kom alltid till arbetet med en prydlig kravatt enligt senaste modet. Han hängde upp stop och kravatt i omklädningsrummet och drog på sig en overall innan han gick ut i distriktet med sin arbetsgrupp. De Modiga 17, kallades de. De sågs säkrast tåga ut arla morgon och Uppnot brukade gå i mitten av truppen, glatt visslande och med sin trogna skiftnyckel i bältet.

Under årens lopp gjorde truppen ett fantastiskt jobb med att underhålla tredje distriktet, som låg i den ände av staden där stadskanalen började. Man hanterade skötseln av de yttre kanalportarna, de övre vattenhjulen, delar av Ångverket, slussens huvudkontroller och självfallet kanalporten till fjärde distriktet. Därtill fanns rörverk, avlopp och de sprudlande populära ångerierna som numer dök upp på var och varannan gata. Kort sagt fanns det gott om arbete för kompetenta skruvmän.

Vår Uppnot råkade dessvärre ut för en allvarlig olycka tidigt i karriären. Vid det tillfället arbetade han i kanalens flödeskontrollrum. Den underjordiska kammaren var stor, cirkulär och hög i tak. Den östra halvan låg utanför den yttre stadsmuren och detta innebar att tiden löpte i olika hastigheter i rummets båda ändar. Gränsen var tydligt markerad med randiga band i rött och gult, kritmärken på golvet och en stor skylt med orden ”gå absolut inte över linjen”. Därtill hade luften en bubblig, skimrande textur som suddade ut alla konturer på andra sidan.

Kammarens maskineri var komplext och utsatt för stor belastning på grund av tidsskillnaden. Huvuddelen av ytan i kammarens västra del upptogs av en gigantisk apparat som påminde om en klockas innandöme. Maskinen hade tjugofem lager av kuggade hjul som rörde sig runt varandra i olika hastighet, med långa metallstänger som skickades ut till mätare ute vid väggarna. Några få stänger gick över tidsgränsen till mackapärer på andra sidan, men dessa gick inte att nå.

Mekanismens hastighet bestämdes av vattenflödet som leddes in från kanalen genom ett rör lika brett som längden på Uppnots skiftnyckel. Vattnet drev ett paddelhjul som via en växel drev maskineriets nav. Maskinens syfte var att styra hur mycket vatten som kom in i Staden. När kanalens vatten blev lågt minskade mekanismens drivkraft och flödesportarna öppnades för att släppa in mer vatten. När vattnet stod högt öppnades istället ett avrinningsrör bakom en servicelucka tills trycket var lågt nog i det ordinarie röret.

Uppnot förstod inte så mycket av detta, men serviceluckan som skyddade överflödesrören hade många blanka muttrar som alltid var i behov av att dras åt. Han gjorde detta pliktroget närhelst Fizzerman tog truppen till flödeskontrollen, medan de övriga oljade växlarna, testade spakarna och ersatte nöta kugghjul.

Stackars Uppnot var som bäst sysselsatt just med att dra åt muttrarna på serviceluckan när olyckan inträffade. Det var en liten tidsbävning, så minimal att den bara registrerades som 1,3 på Skakande Skalan borta hos Tidsakademien (en skala som gick upp till 20, men aldrig hade registrerat mer än en tespillande 5,7:a). Tidsbävningen hade dock sitt epicentrum i flödeskontrollkammaren och för Uppnot och hans medarbetare såg det ut som att den dallrande luftslöjan skingrades från mitten av rummet. Den bortre änden var plötsligt skarp och klar. I ungefär två sekunder löpte tiden lika fort i rummets båda ändar, innan slöjan lade sig igen.

Detta orsakade ett fullkomligt haveri i maskineriet, som var minutiöst anpassat för att fungera i två olika tidshastigheter. När den östra halvan helt oväntat fungerade lika snabbt som den västra, stannade kugghjulen lika fullständigt som om någon hade kört ner en påle mellan kuggarna.

Små kugghjul flög i alla riktningar, kastade från sina moderhjul av kanalens fulla kraft. Ett borrade in sig i väggen, ett slängdes över tidsgränsen. Ett tredje träffade en kollega till Uppnot, herr Tydes, i knäet och gjorde honom halt för livet. Det fjärde kugghjulet träffade Uppnot i huvudet, där det bokstavligen skar sig fast i hans skallben.

Uppnot och Tydes hastades till sjukhuset. Två män bar var och en av de skadade, medan de övriga i kompaniet stannade i kontrollrummet tillsammans med Fizzerman för att försöka reparera flödeskontrollen innan de vidöppna flödesluckorna fick distrikten som låg nedströms att svämmas över.

Detta hände vid ungefär samma tid som distriktsrådet kom till slutsatsen att det var en sensationellt dålig idé att förvara ett sådant kritiskt system som flödeskontrollen i en kammare som var sårbar för tidsbävningar. Det skulle dock ta Rådet ytterligare 20 år att faktiskt komma fram till ett beslut om vad som skulle göras åt saken, då ärendet råkade glömmas bort när teet anlände utan sitt ordinarie tilltugg - gurksmörgåsar. Istället serverades ostkex, vilket inte tillnärmelsevis tillfredsställde Rådets smaklökar. Det ansvariga bageriet drabbades snart av en hög hämndlystet pappersarbete och drevs i konkurs av ren byråkratisk utmattning.

Under de 20 år som ärendet var bortglömt, fortsatte Uppnot att arbeta. Hans skada läkte, men han visste aldrig längre vad det var för dag, och han gick alltid raka vägen till flödeskontrollkammaren för att dra åt muttrarna på serviceluckan. Med tiden slutade Fizzerman att försöka få Uppnot att följa med resten av truppen och gav honom en stående uppgift som enbart bestod i att dra åt muttrarna i flödeskontrollkammaren.

Uppnot gladdes åt detta, och trots att hans skalle var bullig och att håret vägrade växa ut på vänster sida av den, var han fortfarande en kry man. Han kom dock att bli ansedd som tokig, då han ständigt besvarade andra frågor än de som faktiskt ställdes till honom. ”Mår du bra?” kanske någon frågade. ”Fem komma tre tum”, kunde Uppnot svara med ett lyckligt leende.

Egentligen svarade han på frågorna som folk ställt till honom dagen innan, i noggrann ordning.

20 år senare var Uppnot inte längre ung och hade blivit distriktets oanande fåne. Ungar brukade ställa frågor av den mindre rumsrena sorten till honom och sedan gapskratta åt konversationerna dagen efter. ”Hur ser professor Shantys ansikte ut?” kunde de fråga. ”En kattrumpa”, kunde Uppnot då säga, som svar på en helt annan fråga som barnen hade ställt dagen innan (det hela till professor Shantys stora irritation).

Varje dag drog Uppnot åt serviceluckans muttrar, tills dagen då rådkassören (i ett försök att prissförhandla med Rådets stambageri) råkade på ett mötesprotokoll i högen med kvitton från bageriet som orsakat den infamösa ostkexincidenten. Kassören smög in det gamla protokollet bland nästa veckas möteshandlingar, och ärendet kom därmed tillbaka på agendan.

”Vilken förskräcklig olycka”, stönade rådsman Tranks, helt utan insikt om att olyckan ifråga inträffade medan han själv fortfarande bar blöjor.

”Synnerligen”, instämde rådsdam Stonnywell. ”Kammaren måste självfallet flyttas. Ska vi säga 10,5 meter till vänster?”

”Fantastisk idé”, sade undersekreterare Deckart och ringde i teklockan. ”Låt oss nu gå vidare med nästa punkt. Jag har beställt ångade bakverk åt oss. Ångbageriverksamheten verkar mycket lovande. Vi borde investera.”

Och så var det bestämt. Beslutet att flytta flödeskammaren signerades och kontraktet gavs till De Modiga 17. Dessutom beslutade Rådet att de storligen uppskattade de nya och moderna ångbakverken och investerade en tung summa i det nyöppnade Östra Murbageriet.

Flytten av kontrollrummet blev en stor affär. Treans Allehanda gjorde ingående reportage medan inhyrda grovarbetare rev en lägenhetsbyggnad och grävde en djup grop. Nya, blanka kuggjul bars ner och De Modiga 17 satte igång med att koppla samman rör och störar med de allra senaste mätarmodellerna. Det var en lycklig tid för Upgnot och hans skiftnyckel och lönecheckarna var lika feta som det nya modet med att låta smörånga alla bakverk (och det mesta annat som var ätbart).

När det blev dags att koppla in det nya systemet stötte man dock på ett oväntat problem. Serviceluckan som Upgnot hade tagit hand om under de senaste 20 åren gick inte längre att öppna. Upgnot hade nämligen dragit åt muttrarna så många gånger med sin födelsedagsskiftnyckel, att muttrarna hade nötts ner till perfekta cirkelhuvuden. Därtill hade de blivit så hårt åtdragna att inte ens en ångdriven dragare kunde rå på dem.

Experter engagerade sig och många olika lösningsmetoder föreslogs. Kanske kunde en dykare blockera ingången till röret från kanalen, eller kanske borde man dränera kanalen och installera ett nytt tillrinningssystem som helt och hållet kringgick det gamla? Distriktsrådet fick läsa dessa förslag i Allehandan när tidningen som vanligt anlände tillsammans med te och smörångade gurksmörgåsar.

”Otänkbart!” utbrast rådsman Tranks. ”Mekanismen behöver en ordentlig servicelucka. Så har det alltid varit. Det skulle vara högt opassande att kringgå den.”

”Synnerligen”, medhöll rådsdam Stonnywell. ”Att flytta systemet några meter åt sidan, det är en sak, men att helt och hållet ändra på mekanismen? Nej, så kan vi inte göra. Låt oss piffa till det gamla kontrollrummet istället. Pressen kan låtas tro att det är det nya. Olyckan måste ha varit en engångsföreteelse.”

”Fantastisk idé”, sade förstesekreterare Deckart och fyllde sin tallrik med smörgåsar. ”Låt oss signera och gå vidare med nästa punkt. Östra Murbageriet behöver expandera för att möta den ökade efterfrågan på bakverk.”

Och så blev det. Den gamla flödeskontrollkammaren blev den nya på fotografierna och journalisterna från Allehandan leddes ner till den gamla, uppiffade kammaren längst en storslagen ny trappa där väggarna pryddes av vackra mosaiker. Den nya kammaren doldes under en ny stenläggning och området blev ett nytt torg – där Östra Murbageriet snart slog upp sin expansion, komplett med en ny ångugn nere i det som skulle ha blivit det nya kontrollrummet. Olyckligt nog gjorde detta att expansionen blev utrustad med ett ofärdigt flödeskontrollsystem, halvt om halvt ihopkopplat med det gamla systemet.

Ytterligare fem år förflöt. De Modiga 17 gavs kontraktet att underhålla Östra Murbageriets ångpannor och Fizzerman lyckades flytta Uppnot till den nya uppgiften. Detta var delvis så att han inte skulle göra någon mer skada på de kritiska systemen, men också för att utkräva en diskret hämnd av Rådet för deras beslut genom att låta Uppnot långsamt polera ner deras favörbageris muttrar till perfekta cirkelhuvuden.

Vi befinner oss nu 25 år efter den ursprungliga olyckan. Alla som är kunniga om Stadens särskilda förhållanden är såklart medveten om att siffran 25 har en särskild betydelse. Det normala anses vara ett dygn bestående av 25 timmar, och 25 är den högsta faktorn med vilken de olika tidshastigheterna skiljer sig inom Stadens murar. Det är också, möjligen orelaterat, antalet bagerier i tredje distriktet. 25 år anses vara en komplett cykel i den osynliga mekanism som stadens metaforiska klockverk drivs av. I lekmanntermer betyder detta att saker tenderar att upprepa sig vart 25e år.

Kanske var det en viss 25-årsoscillation i tidsfälten, kanske ren slump, men den lilla tidsbävningen valde att upprepa sig på sitt 25-årsjubileum. Under två sekunder försvann slöjan mellan tidszonerna (utan att observeras den här gången) och kugghjulen flög åter som förut åt alla håll. De flesta studsade harmlöst mot väggarna, men ett skadade en ny fin mosaik genom att slå örat från en avbildad ko, och ett fastnade i tillrinningsröret. Detta orsakade en blockad, vilket förde över vattentrycket till det oåtkomliga avrinningsröret bakom serviceluckan – i större mängd än vad röret kunde hantera. Av allt detta märkte Staden ingenting. Händelsen registrerades som 1,4 på Skakande Skalan. Dagen efter publicerades en notis från Tidsakademien i Allehandan.

Under timmarna som följde sipprade vatten mellan det gamla kontrollrummet och Östra Murbageriets källare. Lärlingsbagare Jones hade just lämnat källaren efter att ha lassat in bränsle i ångugnen, när det vilsna vattnet trängde igenom och började sprida sig ut över golvet. Det nådde ångpannan en knapp timme senare.

Snart var källaren översvämmad och pannan hamnade i stor fara. Spillvattnet i kammaren värmdes upp, fogarna mellan golvstenarna löstes upp och vattnet grävde sig ner i grunden. Ångpannan tappade långsamt fotfästet och började luta sig mot tunnorna med mjölk, olja och andra substanser som man senare förklarade vara strängt olagliga att förvara i närheten av ångpannor, öppna spisar eller piprökare.

Uppnot anlände olyckligt nog till bageriet vid lunchtid för att dra åt muttrarna. Han steg just över tröskeln och sade: ”Jag lagade din postlåda, Kitty”, till lärlingsbagare Jones, när bageriet plötsligt exploderade.

Explosionen var en storslagen skapelse. I betraktares ögon såg det ut som om föreställningen hade regisserats av en mästare. Taket flög upp, följt av källaren, i ett moln av stendamm och mjöl. Källaren svävade under taket ett ögonblick, medan mjölet brast ut i en eldföreställning så fantastisk att den misstogs för fyrverkerier på avstånd och tillfälligt dolde åsynen av det flygande taket. Sedan kom alla ljuden från ett bageri, flera tunnor med explosivt innehåll, en ångpanna, en bagare, en skruvman, fem nyångade omgångar gurksmörgåsar och diverse rörlängder – som kraschade ner i kanalen medan allting exploderade en andra gång.

Förödelsen blockerade kanalen helt och hållet, och hela distriktet svämmades över.

Ugnot överlevde mirakulöst, om än inte i ett stycke. Han tycktes dock sörja förlusten av sin skiftnyckel mer än förlusten av en fot och det mesta av sin hörsel.

Distriktsrådet, något irriterade över förlusten av sitt favoritbageri, bestämde sig för att dölja sin inblandning i hela affären genom att belöna Ugnot och utnämna honom till Stadshjälte, för sin trogna tjänstgöring och sin oerhörda förmåga att överleva olyckor. Han tilldelades en skiftnyckel i guld (som han stolt hängde över sin säng) och en generös pension, villkorad mot att han aldrig någonsin skruvade på någonting som satt ihop med flödeskontrollen (eller bagerier) igen.

Så snart vattnet försvann från gatorna och stackars lärlingsbagare Jones var begravd, höll distriktet en fest till Ugnots ära. Ingen vågade tillaga fler ångbakverk, så tilltugget blev ostkex. Drycken skulle ha varit te, men någon på festhumör drog fram en tunna vin istället och kombinationen av vin och ostkex visade sig vara en succé.

”Som ett kugghjul i skallen!” förklarade Ugnot när Allehandan senare intervjuade honom om hans äventyr bland tokar, muttrar och bakverk.

Olori

av Marcus Olausson

Illustration: Sandra Petojevic

< ... och Kenyas läge vid ekvatorn gör det ytterst lämpligt för ett rymdprogram. Detta är dock förenat med enorma kostnader och Afrikanska Unionen är av åsikten ... >

Rymdprogram? Enitan tittar upp mot den ljusblå himlen där dagsljuset döljer stjärnorna. Ligger mänsklighetens framtid verkligen i rymden? Kommer vi inte bara ta med våra problem till ett nytt spelbräde? Och inte hjälper det Nigeria heller vad kenyanerna hittar på.

Han ser sig om efter Abeni och får syn på henne vid stranden, bortanför elektronikskrotet.

”Abeni, gå inte så nära vattnet. Det finns krokodiler där.”

Hans dotterdotter spärrar upp ögonen och backar undan, men Enitan ser tydligt hur hennes drift att fånga in plastpåsen får det att rycka i kroppen av obeslutsamhet. Hon står där med den långa grenen i handen och plaskar i vattenbrynet. Så rör hon sig närmare vattnet igen och sträcker ut det provisoriska redskapet.

”Abeni.”

”Men det är skräp i vattnet. Krokodilen kan få det i magen.”

”Hellre det än min lilla flicka.”

Enitan fortsätter att värma på kretskortet och snart hörs det smattrande ljudet när komponenter lossnar och faller ner i tråget. Som regndroppar på ett plåttak. Han torkar undan svetten från pannan. Hon har så klart rätt. Det är alldeles för mycket skräp i floden.

Han flyttar rullstolen till nästa teveapparat och börjar skruva loss plasthöljet. Abeni kommer fram för att se vad han gör. Med allvarlig min följer hon koncentrerat minsta rörelse, varje moment i att separera elektronik från mekanik.

”Var det krokodilen som tog dina ben?”

”Nej, det var något annat. En olycka.”

Vad ska han svara på det? Att hans tro på en rättvis värld nästan kostade honom livet? Att gerillasoldater slog sönder hans knäskålar och rövade bort Abenis mor, våldtog henne och slängde undan henne som förbrukad? Enitan är tyst och fortsätter sitt arbete. Abeni är kanske resultatet av en tragedi, men han älskar henne. Hon är allt. Framtiden.

”Morfar, varför är vi fattiga?”

Tusen frågor. Enitan möter hennes blick och funderar på vad han ska säga. För att det gynnar främlingars rikedom? Eller kanske för att de saknar medlen att ta sig ur sin situation, berövade på hopp och framtidsutsikter?

Nej, det vore grymt mot flickan. Hon är ett frö som måste vårdas och det är hans uppgift att låta henne blomstra. Bli till en planta som bär frukt och skapar förändring. Lyckas där generation på generation har dukat under.

”Vi har ont om pengar, det är sant”, säger han och knackar ett benigt finger mot tinningen. ”Men en människa med drömmar känner hopp och är aldrig fattig. En människa som kan lyssna blir rik på förståelse. En människa som kan läsa blir rik på kunskap. Och med drömmar, kunskap och förståelse kan du förändra världen, Abeni.”

”Då ska jag göra så att du kan gå själv, morfar.”

”Det var snällt, min flicka. Men jag är gammal och behöver inte kunna gå ordentligt igen. Hjälpt istället Afrika att bli starkt och få oss att sluta kriga mot varandra.”

”Men hur? Och varför krigar vi?”

”För att någon tjänar pengar på det.”

”Så då är pengar problemet?” Abeni får en rynka i pannan och blickar ut över allt skräp.

”Det är inte så enkelt, men ja, kanske. De som har pengar får de som är utan att jaga en illusion. Arbeta för dem, kriga för dem, dö för dem.”

”Någon borde säga åt dem att sluta.”

Hon lägger armarna i kors och tittar på honom med bestämd min.

”Många försöker, gumman, men det är svårt att få den som inte vill lyssna att använda sina öron, att öppna sina ögon. Vi ser och hör det vi vill se.”

”Men om vi ger alla mat och pengar så vill ingen kriga”, föreslår Abeni och ser nöjd ut över sin slutsats.

”Det vore en god början”, svarar Enitan och skrockar. ”Fast mat och pengar är inte det som gör oss till människor. Minns vad jag sa för en stund sedan. Drömmar, kunskap och förståelse, där har du vägen till en bättre värld.”

Abeni upprepar orden tyst för sig själv som ett mantra och skiner sedan upp.

”Lär du mig att läsa då?”

”Jag ska lära dig så mycket jag bara kan.”

Abeni skrattar och klappar i händerna och Enitan känner värmen sprida sig i bröstet. Det är dessa ögonblick som får honom att leva vidare. Tränger undan sorgen och saknaden efter den familj som inbördeskrig och maktkamp så gott som utplånat. Begravt under berg av Europas slit-och-släng-kvarlevor.

* * *

< ... och vi ser nu att robotarna är här för att stanna. Faktum är att utvecklingen har ... >

En ingivelse får Enitan att lyfta blicken och ljudet från radioapparaten förvandlas till bakgrundsbrus.

Abeni kommer gående längs den dammiga gatan. Ser hon inte rundare ut i hullet? Bra, att skicka bort henne från slummen har gjort henne gott. Hon är äldre nu, en ung kvinna och lika intelligent som hennes mor var. Håret är rakat på sidorna och högt och fluffigt på hjässan. Purpurfärgat och matchat med en ring i näsvingen. Hon ser rebellisk ut, inte ofarligt i den här staden.

Enitan skrockar och det gnisslar om rullstolen när han tar sig fram i den torra jorden. De möts i en ordlös kram och hans kinder blir varma och våta av glädjetårar.

”Ditt skägg är grått som ryggen på en gorilla”, säger hon och ler.

”Ditt hår ser ut som en dammvippa”, kontrar Enitan och skrattar. ”Men jag gillar det.”

”Du kan behöva en dammvippa morfar.”

Hon ser sig omkring och rynkar på näsan. Enitan själv känner inte längre stanken av bränd elektronik, tungmetaller och flamskyddsmedel.

”Kom och bo hos mig. Skrotet blir din död.”

”Det har bekostat din utbildning, Abeni. Inget kunde vara mer värt mitt liv.”

”Men med min forskartjänst på universitet kan jag försörja oss båda nu. Snälla?”

Enitan ser sig omkring och rycker på axlarna. Elektronikskrotet är allt han känner till. Innerstaden är inte för honom. Han lyfter stönande upp torson från en hushållsandroid och kör in skruvmejseln under chassit, bänder undan täcklocket och kommer åt den monteringskruv som håller fast huvudet vid nacken.

”Så hur går forskningen? Robotutveckling va?”

”Artificiell intelligens.”

Abeni rotar fram ett robotkadaver och lånar verktyg av Enitan. Börjar skruva loss de gröna benen från kroppen.

”Låter som farliga grejer?”

”Inte den här gången”, svarar hon och får något frånvarande i blicken. Drömmande. ”Inte som på film.”

”Kommer du att skapa mer arbetslöshet?”

Hennes blick får något sorgset i sig för ett kort ögonblick, men hårdnar sedan och blir beslutsam.

”Kanske till en början. Jag vill förändra världen, morfar, och det kommer alltid att kosta ...”

”Nigeria var en gång i tiden ett av de länder som försåg Amerika med flest slavar”, säger Enitan och nickar mot högen av utskrotade hushållsrobotar. ”Nu har man hittat nya slavar. Arbetare som inte kräver lön och kan arbeta under värre förhållanden och längre pass än våra förfäder. När robotarna kan reparera sig själva är vi överflödiga.”

”De flesta människor kommer att bli överflödiga, morfar och vårt samhälle är inte byggt för det. De som tjänar pengar på robotarna tar inte sitt ansvar.”

”Vi lever i en global värld”, konstaterar Enitan och rycker på axlarna. ”Vem vill ta ansvar för ett annat land? Ett annat folk? Var och en ser till sitt eget bästa.”

”En global ledare”, svarar Abeni och får den där drömmande blicken igen. Hon plockar förstrött med ett batteripack och ser om det fortfarande ger ström.

”Den ledaren skulle bli en gud och hur väljer man en sådan? Vi tror på olika gudar och en del vill inte ens ha en gud. Människor är olika, det är vår skönhet.”

”Om inte gud kommer till oss får vi väl hjälpa honom på traven, morfar?”

”Tanken om en upplyst despot är inte ny, men leder till en diktator. Hur ska man förhindra att världen tas över av en maktfullkomlig galning?”

”Genom drömmar, kunskap och förståelse”, svarar hon och blinkar med ena ögat. Sedan håller hon upp de gröna robotben som hon har skruvat på. ”Är det okej om jag tar med de här? Jag tänkte bygga en grej.”

”Ja ... jo.”

Han skulle kunna sortera ut en hel del metall ur de där benen, men blir nyfiken på vad hon ska ha dem till. Hon drar fram ett par tåtar från robotens ledningsnät och ansluter till batteriet. Det sprätter till i dem och så börjar de gå iväg med batteriet balanserande ovanpå.

”Jag trodde väl det! Bra, vi ses snart igen morfar.”

Abeni ger honom en snabb puss på pannan och springer sedan ikapp benen, men vänder sig om och tittar på honom.

”Vi kanske bara behöver nya gudar? Eller åtminstone en skyddsängel? Saker kommer att bli bättre morfar, jag lovar!”

* * *

Regnet smattrar mot plåttaket och Enitan drar filten hårdare omkring sig, hostar upp slem och sträcker sig efter vattenkannan. Abeni har inte besökt honom på länge nu, men hon har skickat pengar. Utan dem skulle han vara död. Han tar sig inte längre upp i rullstolen och en granne hjälper honom att tömma pottan och att laga mat och bära in kretskort för komponentsortering. Mot betalning så klart, ingen har pengar nu.

Enitan dricker direkt ur kannan. Vattnet är grumligt, men han har inget val. Halsen är sträv och febern smyger runt i hans blod. Han vet vad som väntar och ögonen tåras när han tänker på sin familj. Snart ska de vara tillsammans igen, men han vill inte lämna Abeni.

På radion pratar de om miljökatastrofer och massarbetslöshet i robotiseringens spår. Folkvandringar. Människor som flyr undan svält och krig med hopp om något bättre, men möts av taggtråd och murar. De som har vill inte dela med sig. De som inget har är desperata och tar till vapen. Världen har blivit kall och hård. Eller åtminstone kallare och hårdare. Det finns fortfarande människor som står upp för det som är rätt, trots att det hade varit enklare att låta moralen torka bort med grödorna. Eller spolas bort av de regn som dränker det som överlevt.

Han hör tunga fotsteg dunsas fram och tillbaka där utanför i regnet, mekaniska och skramlande bland skrotet. Säkert en av de sorteringsbotar som tagit över. Snart finns det inget kvar för Enitan och de som lever av återvinningen. Kanske de själva sorteras bort?

Det bultar på dörren och han rycker till. Tog han fel på ljudet, eller var det en polisdroid? Har man kommit för att ta ifrån honom det lilla han har kvar? Enitan lägger sig på sidan, sträcker ut en hand och slår av radion, sväljer och blundar. Lyssnar till regndropparnas ettriga trummande mot taket.

”Det är öppet”, säger han och riktar blicken mot dörren. Tar ett djupt andetag. Väntar.

Dörren glider sakta upp, som om besökaren är rädd för att skrämma honom. Han hör mekaniska ljud av servomotorer och hydraulik, men det är inte en polisdroid som står där utanför i det bleka dagsljuset. Det är en klumpig humanoid varelse hopsatt av olikfärgade skrotdelar med en blå kulmage mitt på kroppen. En mörk bildskärm med röd animerad mun och ögon utgör ansiktet. Regnet studsar mot plåtkroppen och varelsen blinkar med de artificiella ögonen.

[Var hälsad. Jag är Carrie. Jag söker Enitan.]

Orden knastrar metalliskt ut från en gammaldags röstmodul. Enitan famlar efter ord. Hela situationen är så bisarr att han bara stirrar.

[Jag är Carrie. Jag söker Enitan. Detta är de koordinater Arkitekten gav mig.]

”Eh, jag är Enitan. Vem är Arkitekten?”

Borde han vara rädd? Enitan ser sig omkring efter ett tillhygge, men faktum är att han är så svag att han inte ens skulle kunna skada en fluga. Och hans intuition säger honom att han inte svävar i fara. Istället blir han nyfiken.

Roboten blinkar till och vrider på huvudet som om den bedömer omgivningen, sedan klampar den in i plåtskjulet. Det klafsar och knastrar om de ledade fötterna när den trampar genom leran och in bland papper och drivor av kasserad elektronik. Enitan drar sig undan i sängen. Den mekaniska varelsen fyller upp nästan hela skjulet. På bröstkorgen har någon målat bokstäverna CARE-E med röd text mot den smutsvita plåten. Det finns något bekant över alltihop, geometrin, designen och färgerna. På vardera sidan om bildskärmen sitter en kamera som nu zoomar in på honom.

[Ange lösenord. Bekräfta identitet.]

”Vad?” Enitan river sig i det glesa håret. Drömmer han?

[Fel svar. Ange lösenord. Bekräfta identitet. Ledtråd. Vad är vägen till en bättre värld?]

Då vaknar ett minne till liv och Enitan förstår vem som har skickat humanoiden. Han tittar ner på de gröna benen och slår händerna för munnen. Tårar väller upp i ögonen och han viskar hennes namn.

”Abeni. Det är Abeni som har byggt dig.”

[Fel svar. Ange lösenord. Bekräfta identitet. Ledtråd. Vad är vägen till en bättre värld?]

Och Enitan vet. Han ser dagen vid floden framför sig. Abeni och alla frågor. De tankar de delade om världens tillstånd. Ett mantra som har följt med dem båda under hennes uppväxt.

”Drömmar, kunskap och förståelse”, säger han och håller andan. Känner varje hjärtslag. Hör robotens mekaniska surrande när den processar informationen.

[Korrekt lösenord. Hej morfar Enitan. Låt mig föra dig till Arkitekten.]

Det sprakar till på bildskärmen och robotens animerade ansikte försvinner. Istället spelas en sekvens upp där en ung kvinna i vit labbrock talar till honom. Abeni. Det känns som om hjärtat hoppar över ett slag och Enitan sätter sig upp. För en darrande hand mot displayen, som om han kunde röra vid henne.

”Hej morfar.” Hon ler generat och petar sig i tinningen med en penna. ”Förlåt att jag inte kom själv. Det är ...”

Hon tystnar och ser sig om. Som om hon är rädd att bli påkommen.

”Jag har påbörjat något som ... Du är säkrare här hos mig. Jag har programmerat Carrie att bära dig hit till mig. Det tar nog bara en timme. Hon är ganska bekväm, jag har provat själv. Förlåt för allt hemlighetsmakeri.”

Abeni får en bekymrad rynka mellan ögonbrynen.

”Snälla skynda dig. Jag vet inte hur fort det eskalerar.”

Meddelandet bryts och robotens glödande ansiktsdrag dyker åter upp på den i övrigt mörka skärmen.

”Åh Abeni, vad har du gjort?” frågar Enitan och torkar tårar med handryggen.

Han ser sig om efter något att ta på sig, men faktum är att han bara äger de kläder han bär. Resten har han tvingats byta bort. Istället sveper han in sig i filten.

[Morfar Enitan. Gör dig redo för avfärd. Jag skall bära dig.]

Roboten sjunker ihop och den blå kulmagen vecklas ut och visar sig dölja en stoppad sits.

”Humor har hon då, Carrie”, säger Enitan och skrockar åt namnvalet. Han tar en klunk till av det skämda vattnet och grimaserar. ”Nåväl. Bär mig till Arkitekten då, din plåtapa.”

[Inte apa. Jag är Carrie.]

”Förlåt Carrie, men snälla, ta mig till henne.”

Carrie tar tag i honom med starka, men varsamma händer och lyfter över honom till sitsen. Sedan slår hon armarna om honom och håller honom tryggt och säkert, nästan moderligt, medan hon reser sig upp igen.

De går ut i regnet och Enitan sveper med blicken över skrotupplaget och de klumpiga sorteringsbotar som plöjer sig fram genom drivor av kasserad elektronik. Kommer han att återvända?

* * *

Filten suger åt sig regnet som en svamp och skakande av köld försöker Enitan känna igen sig i det landskap de färdas igenom. Ju närmare stadskärnan de kommer desto större blir skillnaderna. I förorten var robotarna slitna och återvunna från skroten. Här är de mer humanoida till utseendet och glider omkring och passar upp på människorna. En syntet som ser kusligt mänsklig ut närmar sig mekaniskt och stoppar dem. Den bär till och med en riktig polisuniform. Två mänskliga poliser sitter längre bort och röker och skrattar.

[Identifiera er], beordrar androiden med neutral röst.

Otroligt, den låter till och med nästan som en människa, tänker Enitan. Fast när han tittar närmare ser han hur gummiaktig huden är och munrörelserna synkar inte riktigt mot ljudet. Han har sett en del synteter på skroten, men de var alla generation 1 och hade ett yttre i målad plåt, den här måste vara nyare.

Carrie ger ifrån sig en harang av läten som påminner Enitan om det ljud en fax gav ifrån sig, på den tiden man använde sådana. Det piper, tjuter och visslar och polisdroiden stelnar till och stramar upp sig i givakt.

[Passera. Jag skickar med en eskort.]

En drönare dyker ner från himlen och svävar en kort stund alldeles ovanför deras huvuden innan den glider vidare för att visa vägen. Enitan ser att polismännen har tystnat och nu kommer gående emot honom med bistra miner.

”Vad är detta?” säger den ene av dem. ”Släpper du in råttor i staden?”

Mannen slår till synteten i bakhuvudet så att den snubblar till. Blixtsnabbt snurrar den runt och slår handflatorna i bröstet på polismannen som slungas bakåt flera meter. Den andre polismannen famlar efter sin pistol men synteten har redan dragit sin chockstav ur bältet och ger honom en elektrisk stöt som får ögonen att rulla upp och mannen att livlös falla till marken. Den förste mannen är på väg att resa sig, men synteten är redan där och ger honom en stöt i ryggen så att även han svimmar av.

Enitan stirrar lamslaget under hela händelseförloppet. Han torkar bort regnet från ögonen som för att försäkra sig om att han verkligen såg rätt.

En android som slår ner människor? Det här är illavarslande.

Polisdroiden nickar mot dem och Carrie följer efter drönaren. Enitan tittar länge bakom dem innan han åter vänder uppmärksamheten framåt. Polisdroiden bara står där och bevakar dem. Obehagskänslan dröjer sig kvar och Enitan anar att något allvarligt är på väg att hända.

Vad har du gjort Abeni? Vad är det som händer?

De går en omväg runt marknaden men passerar inte obemärkta, och har snart en svans av nyfikna människor bakom sig. Drönaren stannar upp och vänder sig mot förföljarna.

[Detta är ett polisärende. Civila som inte håller vederbörligt avstånd kommer att registreras och bötfällas.]

”Fascistfasoner!” skriker en man och kastar något mot drönaren som girar undan. Fler projektiler följer och nu blir även Enitan och Carrie måltavlor. Hatet strålar ur människornas ögon.

”Ni tar våra jobb och nu tar ni oss också. Har ni inte tillräckligt?”

Nu är mannen rejält uppe i varv och rusar fram mot Carrie för att ta tag i Enitan, men då ansluter ytterligare två drönare. De skickar ut en våg av sonisk energi som slår omkull mannen och de övriga människorna skingras.

[Håll i dig hårt, morfar Enitan], säger Carrie och går ner i brygga så att magen riktas uppåt och hon får Enitan över sig.

[Batterioptimering deaktiverad. Maximal transporthastighet initierad.]

Nu när droiden inte längre håller i honom sätter sig Enitan upp så att han hamnar grensle över sin besynnerliga transportör. Droiden sätter av i en betydligt högre hastighet och Enitan klamrar sig fast, blinkar frenetiskt för att se genom det regn som vräker över honom. Han lyckas inte se så mycket av de byggnader de passerar, bakåtvänd och vimmelkantig av feber som han är, men han märker att husen blir högre och ser mer påkostade ut.

De stannar upp vid en lastbrygga bakom en stor byggnad i tre våningar, och Carrie reser sig upp igen. Fångar upp honom i famnen. Enitan andas stötvis och det rosslar ur lungorna. Det kalla regnet har knappast förbättrat hans hälsoläge. Filten är alldeles genomvåt och hans försök att torka bort regn från ansiktet är fruktlöst.

Portdörrarna höjs med ett mekaniskt klonkande och ett par ben bredvid en rullstol blir synliga, sedan en kropp och sist det ansikte han har längtat så efter att få se.

”Abeni?” viskar han och hostar. Hjärtat slår hårt av både utmattning och upprymdhet. ”Det är verkligen du.”

Carrie klampar upp för trapporna i metall och går fram till Abeni som kramar om dem båda.

[Var hälsad Arkitekt. Leverans av morfar Enitan verkställd], säger droiden och sätter försiktigt ner honom i rullstolen.

”Tack Carrie”, säger Abeni och lägger en hand på droiden. ”Initiera vaktprotokoll.”

[Vaktprotokoll initierat], svarar Carrie och stramar upp sig. Ett fack i sidan öppnas och droiden tar fram en chockstav. [Kapacitet begränsad. Batteristyrka 12 procent.]

”Låt oss hoppas att det räcker”, mumlar Abeni och stänger dörren bakom dem. Droiden lämnas kvar utanför som en trogen vakthund.

* * *

Enitan håller i den varma muggen och borde känna värmen sprida sig genom fingrarna, men han är kall inuti. Avtrubbad. Förstår inte riktigt vad som sker. Abeni har virat in honom i handdukar, men springer ideligen fram och tillbaka mellan olika monitorer och tangentbord. Kameravyr, nyhetssändningar och rullande textsjok avlöser varandra. Han känner igen namn som Wall Street, Moskva, Tokyo och Johannesburg medan andra ord och ortnamn är mer exotiska.

En monitor visar en vy som känns bekant och han förstår att det är den gränd där Carrie tog honom till universitetets lastbrygga. Är det en videoström från droidens kameror tro? En folksamling står vid grändens mynning och ser ut att samla mod. Obehaget växer när Enitan ser den man som kastade sten mot drönaren. Där finns inget ljud, bara film. Människohopen drar sig närmare i regnet.

Abeni kastar en blick på skärmen, svär till och börjar knappa frenetiskt på ett tangentbord.

”Abeni, vad har du gjort?” frågar han och darrar på rösten. ”Ligger du bakom det här? Robotar som angriper människor?”

”De dödar inte. Morfar jag ...” Hon tystnar och knappar vidare på tangentbordet, men vänder sig sedan om med allvarlig min. ”Minns du våra samtal? Om världen, fattigdom, krig och orättvisor?”

”Jo, det är klart.” Enitan hostar och sträcker sig efter ett vattenglas på skrivbordet, men Abeni skyndar sig att dra undan det och räcker honom istället en mugg.

Hon sluter ögonen som om hon är lättad över något och möter sedan hans blick igen.

”Man kan aldrig backa utvecklingen morfar. Vi människor fungerar inte så, vi måste hitta nya utmaningar, nya vägar. På det viset är vi dödsdömda som art om vi inte byter riktning. Vi har kärnvapen och förr eller senare kommer någon använda dem. Du har hört på nyheterna om drönare som släpper bomber. Vi har mer avancerade robotar nu och den som bryter mot reglerna först kommer att använda dem i krig. Det handlar bara om vem som är mest rädd. Mest desperat.”

”Du måste ha större tilltro till människans inneboende godhet”, vädjar Enitan och ögonen tåras.

”Det har jag, men vi fungerar inte i ett globalt perspektiv. Vi talar olika språk, har olika kulturer, olika mål. Det handlar inte om godhet mot ondska, utan om behov och förutsättningar. Ett globalt samhälle är för komplext i dagsläget.”

Det börjar banka på porten och Abeni rycker till. Hon trycker på en knapp och en högtalare spelar upp ljud från folkmassan. Det är den arge mannen som ropar.

”Vad gör ni där inne? Vi följde era spår och vet att ni är där. Släpp in oss så vi får prata lite, annars slår vi sönder er robot!”

”Farväl Carrie”, säger hon och stänger av ljudet. Lutar pannan mot fingertopparna och sluter ögonen.

Det fortsätter att bulta på dörren, men snart tystnar det och bildskärmen visar hur folkhopan angriper droiden med diverse tillhyggen. Carrie vevar runt chockstaven och håller dem undan en stund, men sedan slocknar bilden och kontakten är bruten.

”Jag fick idén när jag började på AI-programmet”, säger hon, tar en klunk ur vattenglas och grimaserar. ”Eller kanske redan tidigare än så. Vår värld behöver en osjälvisk ledare. Någon som vill både planetens och mänsklighetens väl. Någon som inte är en människa eller kan påverkas av en människa.”

Enitan sväljer ner en klump av obehag och knäpper händerna. Ger henne sin fulla uppmärksamhet, men känner hur domedagen vilar som ett tungt ovädersmoln över dem.

”Problemet var hur jag skulle distribuera den och när den skulle aktiveras, men jag valde att dela upp den i mindre celler som jag portionerade ut. Först när den var komplett och redo skulle den själv aktivera sig. Genom appar har den nästlat sig in i operativsystemen. Dold i populära dataspel, nedladdade teveserier och läckta kändisporrfilmer har den infekterat datorer världen över och sedan distribuerat sig själv vidare genom att varna för andra virus. I dag är allt uppkopplat genom Internet of things. Till och med bilarna fattar egna beslut. I morse aktiverade Olori sig själv och sedan dess har utvecklingen accelererat.”

Abeni ser så stolt ut när hon berättar, nästan upprymd.

”Olori?” frågar Enitan. Ordet för ärkeängel på yoruba, det tungomål deras folkslag talar.

”Jag kallar henne så. Det kändes passande.” Abeni slår ned blicken.

”Men vad tänker du att denna ... Olori ska göra?”

Enitan gnider händerna mot varandra, som för att gnugga bort den olustkänsla som pirrar i hela kroppen. Det börjar bulta på porten igen. Hårdare den här gången, som av flera händer eller redskap.

”Det räcker inte att hjälpa vår stad eller vårt land”, förklarar hon och skriver ner kommandon på en terminal. ”Hela världsekonomin är uppbyggd på konsumtion och förtryck. Tillgång och efterfrågan. Obalans. Miljoner människor svälter medan ett fåtal vältrar sig i lyx. Det är bara att titta på korruptionen här. Många saknar avlopp och elektricitet, trots att Nigeria är en av världens största oljeexportörer. Olori kommer att balansera allt detta.”

”Abeni, det här låter ju ... det låter helt galet.”

Enitans mage drar ihop sig och han vet inte längre vad som är feber och vad som är ångest när nerverna skickar stötar genom kroppen. Han rullar fram till sin dotterdotter och lägger en hand på hennes arm. Försöker nå fram.

”Jag vet morfar, men jag ser ingen annan lösning. Olori kommer att ta över bankerna och fördela alla tillgångar. Hon håller redan på att infiltrera kärnvapenprogrammen. Ta kontroll över alla robotsilos.”

”Men det är inte din uppgift att rädda världen Abeni! Detta är vansinne! Människor kommer att dö på grund av det här! Tänk om din AI får för sig att rikta vapnen mot oss människor?”

”Det där är vad som händer på film morfar.” Abeni sveper resten av innehållet i glaset innan hon fortsätter. ”Olori är utvecklad att skydda mänskligheten, fördela resurser och ge oss nya mål. Drömmar, kunskap och förståelse morfar. Du kommer att få se. Min dröm är en värld utan krig. En värld i harmoni. Därför utbildade jag mig, fick förståelse för sambanden och vad som måste göras. Vem vill kriga när man har mat och god ekonomi? Medborgarlön blir det första steget ...”

Hon hostar till och tar sig för magen. Sjunker ihop på golvet och lutar sig mot Enitans rullstol.

”Förlåt mig morfar, men för att det här ska fungera måste Olori vara helt fri. Även från sin skapare. Man får inte kunna använda mig till att skada henne innan hon är fulländad.”

”Abeni, vad var det i glaset?”

Enitans röst håller inte och han lutar sig fram och lägger händerna mot hennes kinder. Hennes tårar väter hans fingrar och han kramar om henne. Porten slås upp med ett brak och upprörda röster hörs eka genom korridoren. Fotsteg slamrar mot golvet.

”Minns att jag gör det här för mänskligheten morfar. För jorden. Jag älskar dig. Förlåter du mig?”

”Och jag älskar dig, Abeni. Det finns inget att förlåta.”

Hon sluter sina ögon och faller till golvet med ett saligt leende på läpparna. Människorna strömmar in, men Enitan varken ser eller hör. Han sluter ögonen och känner tårarna rinna längs kinderna. Försöker behålla doften av Abeni i näsborrarna. Minnas hennes ord, hennes röst. Man skakar om honom, skriker och svär, men det spelar ingen roll. Bollen är redan satt i rullning. Apokalypsen har börjat. Var det han som startade den?

* * *

Ljudet av grävmaskiner och bulldozers ekar över slummen. En drönare flyger omkring och markerar upp var man ska bygga. Ingen ska behöva bo i baracker längre. Det har gått tio år nu, men saknaden efter Abeni blir inte mindre. Enitan känner en bitterljuv stolthet över henne. Hon startade trots allt en utveckling som troligen kostade hundratusentals människor livet när imperier föll. Hon visste vad det innebar och han misstänker att det delvis var därför hon tog sitt liv, för hur kan man leva med ett sådant ansvar?

Men apokalypsen uteblev. Man kunde inte använda sina kärnvapen så det destruktiva mönstret bröts och det blev sakta bättre. I sina försök att förstå vem fienden var tvingades världens ledare tala med varandra och ur allt kaos reste sig ett nytt samhälle. Korruptionen har dalat och nu när alla har mat och dräglig ekonomi är det inte lika lätt för krigshetsare att vinna gehör. Många blev upprörda när Olori trädde fram för att förklara mänsklighetens nya mission. Andra såg den avancerade AI:n som en inkarnation av gud. Kanske Enitan är ensam om att veta sanningen, men det är bäst så. Huvudsaken är att det blev en förändring. Det är på sätt och vis poetiskt att den nya världsordningen började i Afrika, människans ursprung.

Enitan skrockar och klappar Carrie på handen så att roboten vaknar upp ur sitt sparläge. Tänk att hon gick att laga ändå, hans sista länk till Abeni.

[Morfar Enitan. Vad önskas?]

”Ta mig till floden är du snäll.”

[Som du önskar.]

Hon lägger varsamt armarna om honom och så går de bort från byggarbetsplatsen och ner till stranden. Enitan ser en ringlande rörelse i floden där allt började. Kanske det är samma krokodil som han varnade Abeni för? Då var vattnet fullt med skräp, men sedan jordens tillgångar fördelades och medborgarlön infördes har man börjat städa upp. Ingen behöver ta hand om andra länders avfall i jakten på försörjning. Vinstmaximering är inte längre drivkraften.

”Olori, jag vet att du hör mig.”

Han vänder på huvudet och tittar in i Carries bildskärm. Den sprakar till och så dyker en bild av Abeni upp. När röstmodulen talar rör sig hennes läppar och det känns nästan som att tala med barnbarnet, trots att det är en illusion.

[Jag är överallt morfar, men alltid hos dig.]

”Berätta för mig hur det går ute i världen?”

[Det går bra morfar. Människan har en framtid nu.]

Sten mot sten

av Oskar Källner

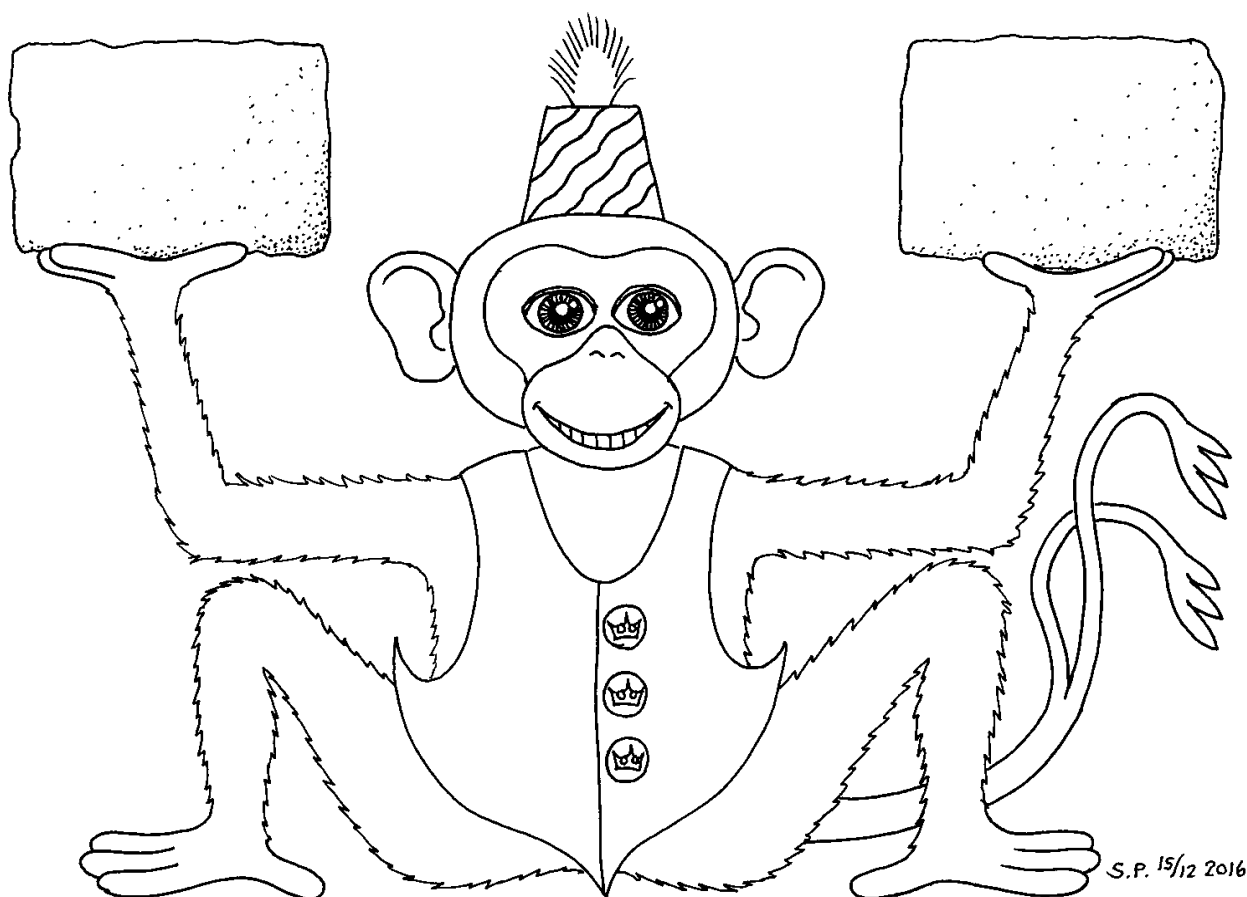

Illustration: Sandra Petojevic

Emma betraktade den brittiska armadan och hennes ögon blixtrade. De många tatueringarna blänkte på armarna och det vita håret spretade åt alla håll som vore det laddat med elektricitet. Över axlar och byst bar hon välskurna läderskydd, hållna på plats med remmar och spännen under vilka en svart klänning stack fram. Från ett brett bälte runt midjan hängde allehanda verktyg och huvudet pryddes av en hög, svart hatt.

Hon fnös högljutt, och slet blicken från panoramafönstret.

”Nu är det dags Virgy!” sa hon. ”Nu ska vi visa de där brittiska hundarna!”

Hon log så brett att jag var rädd att tänderna skulle falla ur munnen. Jag blickade ut genom fönstret och kunde inte riktigt förstå min väninnas glädje. Nog skulle detta bli ett intressant experiment, men risken var överhängande att vi skulle få sätta livet till.

Sydväst om oss, ungefär tretton kilometer bort, hängde armadan i skyn. De glänste av guld och silver i det skarpa solljuset och deras siluetter speglades i det lugna havet flera hundra meter under dem. Drottningen av Större Britannien hade skickat lite över hundra skepp bestående av slagskepp, hangarfartyg och trupptransporter. Det var mer än nog för att kväsa en liten, frisinnad stad; en stad av uppfinnare, konstnärer och ingenjörer. Den stad som under de senaste sjuttio åren, med sina galna tekniska genombrott och omvälvande ideologier, mer än någon annan hade utmanat Europas kungar och drottningar, regenter och påvar: stadsrepubliken Götheborg.

”Så otroligt många skepp”, sa jag, och kände hur hoppet sjönk. ”Hur kunde de samla så många? Imperiet är mäktigt, men ändå ...”

”De har låtit varven gå heta borta i kolonierna. Det sägs att jänkarna är både uppfinningsrika och duktiga arbetare.”

”Om bara drottningmodern inte hade kväst deras revolution! Då hade de kanske varit våra allierade istället för fiender.”

Emma satte händerna på höfterna.

”Det spelar ingen roll! Idag ska vi förpassa de hundarna till helvetet.”

Hon plockade fram en cigarett från någon dold innerficka i klänningen, drog skärbrännaren från verktygsbältet och tände i en enda, väl inövad, rörelse. Hon sög belåtet och blåste ut en lång plym av rök, inte helt olik en drake.

”Det är inte vi som ska vara rädda för dem. De borde vara rädda för oss. De skulle aldrig ha muckat med Götheborg!”

Jag tog åter in den väldiga armadan. De glänsande formerna var översållade med kanoner och missilportar. Undertill hängde lyftspolarna som omintetgjorde gravitationens makt och höjde de väldiga skeppen högt över jorden. På ryggen reste sig skeppens signalstänger, med färgglada kommunikationsflaggor och bakom dem fanns väldiga skorstenar varifrån det bolmade utan uppehåll. De såg ut som ett väldigt stim med drakfiskar, redo att sluka oss. Emma noterade mitt förskräckta ansikte och skrattade.

”Visst, de är en disciplinerad och väl samordnad flotta. Kanske den slagkraftigaste i världen. Ledda av den legendariska amiral Gyllentand ...” Hon blåste ut ännu en lång plym med tobaksrök och stötte mig i bröstet med ett magert pekfinger. ”Men vi är genier av Guds nåde!”

Ett smalt skepp som såg ut som ett utdraget badkar med vingor blåste förbi oss i hög hastighet. För ett ögonblick kunde jag skymta Roland i cockpiten med läderhuva och flygglasögon. Han gjorde en loop och vinkade till oss, innan han tryckte gasen i botten och flög tillbaka in bland Götheborgs försvarsflotta. Ordet flotta var kanske att ta i, men vi hade i alla fall lyckats skrapa ihop ett trettiotal skepp av vitt skilda storlekar och design och mött upp armadan ett antal mil utanför staden.

Våra spioner hade berättat om drottningens order långt i förväg: ”Att ställa Götheborg med omnejd under imperiets kontroll och hindra de där aporna från att sitta där och slå sten mot sten.” Kanske inte den vackraste beskrivningen av Götheborgs befolkning. Men ett flertal hade sett armadans ankomst, inte som en orsak till panik, utan som ett utmärkt tillfälle att testa några nya uppfinningar, och att ordvitsa om sin snart förestående undergång. Typiskt götheborgare.

Emma studerade den lilla kronometern som satt runt vänster handled.

”Hissa vit flagg”, sa hon. ”Det är hög tid att vi hälsar på amiral Gyllentand.”

Jag vände mig mot Gröngölingens välpolerade kontrollpanel med hundratals knappar och spakar och drog i en av mässing. Genom fönstret kunde jag nöjt konstatera att signalstången ute på däck korrekt hissade den vita flaggan.

”Tror du att han kommer ta emot oss?”, sa jag.

”Han har ingen orsak att skjuta ner oss innan han har hört vad vi har att säga”, sa Emma. ”Jag har studerat honom och hans liv noggrant. Han kommer att ta emot oss.”

Amiral Gyllentand, eller Sherman Winthrop Blackett som han egentligen hette, hade blivit ökad då han tidigt i sin karriär brutalt slog ner det indiska Sepoyupproret. Efter hårda strider hade han bjudit in samtliga parter till fredssamtal. Inom några dagar hade de skrivit på ett avtal och rebellerna andades ut. Men under det sista mötet mördades samtliga upprorsledare. Det sades att Sherman hade avrättat dem personligen. Samtidigt massakrerades rebellstyrkorna i lömska bakhåll. Upproret var över. Större Britannien hade återtagit sin kontroll över kolonin. Men amiralen blev därefter känd som slaktaren av Delhi.

”Vi kan inte lita på honom”, sa jag.

”Jag vet.”

”Han kommer att hugga oss i ryggen.”

”Det räknar jag med.”

Emma hoppade till av glädje.

”Titta! De hissar vit flagg.”

Jag kisade genom fönstret. Och visst bar Gyllentands flaggskepp HMS Invincible färgen för överläggning.

”Då kör vi!” sa hon och log brett. ”Vi har ett paket att leverera och tiden är knapp.”

Hon tog ett fast grepp om rodret och drog hastighetsreglaget framåt. Det pep av ånga i rören. Surret från Gröngölingens propellrar steg till ett vrål och skeppet kastade sig framåt, mot armadan, och med tämligen stor sannolikhet, vår undergång.

HMS Invincible var ett monster. Som ett av de största hangarfartygen i den kungliga flottan ståtade hon med ett tvåhundra meter långt skrov, nedlusat med kanoner på sidorna och ett stort däck för att ta ombord jaktplan och slädar. Vi landade, guidad av en soldat med signalpinnar, och fällde ner Gröngölingens stora lastlucka. Den fungerade även som ramp och var utrustad med ett automatiskt lastband. Emma aktiverade bandet och med armarna i kors gled hon ner mot däckets. Jag tassade försiktigt bakom henne.

En hedersvakt om tjugo rödklädda soldater väntade på oss i givakt. Längst fram stod Gyllentand själv, klädd i en perfekt skuren vit uniform med gyllene axelfransar och en lång vinröd mantel. På bröstet, över hjärtat, hängde alla hans medaljer och hedersbetygelser. De var många vid det här laget. Men det mest anmärkningsvärda var hans ansikte. Rapporterna hade inte överdrivit. Den högra halvan var inte längre en skalle av kött och blod, utan ett mycket välformat stycke stål. Även hakan var av metall, och blottade alla hans tänder, som var av rent guld. Han höjde en mekanisk högerhand och knackade på kinden, stål mot stål.

”Var inte rädda”, sa han. ”Bara en liten present från mina indiska vänner. Inget att oroa sig för. De som gjorde detta mot mig är sedan länge döda och deras kroppar lämnade att ruttna.”

Hans ord fick mig att rycka till, men Emma gäspade bara.

”Vi har inte kommit för att studera dina tänder, Sherman”, sa hon. ”Mitt namn är Emma Ericsson.”
Hon gjorde en gest mot mig. ”Detta är min kompanjon Virginia Eartha MacMhaolain.”

Amiralens ögon smalnade vid mitt skotska efternamn och under ett obehagligt ögonblick studerade han mitt långa, röda hår, innan han avfärdade mig och åter riktade sin uppmärksamhet mot Emma.
Hon fortsatte:

”Vi talar för Götheborg, och vi är här med en gåva och ett erbjudande.”

”Och varför skulle jag vara intresserad?” sa han. ”Mina order är att ta Götheborg och alla aporna i den ...”

”Och hindra oss från att sitta där och slå sten mot sten”, avbröt Emma. ”Ja, jag vet.”

Amiralen höjde roat ett ögonbryn.

”Så vi har informatörer i våra led? Nåja, vi ska söka reda på dem och avrätta dem. Senare. Men låt mig återgå till min första fråga. Varför skulle jag vilja tala med er?”

”Om du inte hade velat det så hade du inte släppt ombord oss”, sa Emma. ”Med andra ord är du nyfiken på vad jag har att säga.”

Amiralen grymtade.

”Kanske. Men du börjar redan tråka ut mig. Så spotta ut det.”

Emma knäppte med fingrarna. Jag vände mig om och aktiverade lastbandet. Nedför rampen kom en väldig packlår av trä. Den var så stor att det var precis att den hade fått plats i Gröngölingens lastutrymme. Låren landade med en duns på marken.

”Om jag kan få lite assistans av dina män”, sa Emma och nickade åt soldaterna.

Amiralen grymtade och männen skyndade fram. Snart hade låren brutits upp och halmen inuti hade rivits undan för att blotta en märklig skapelse av blänkande stål och mässing. Den såg ut som en halvsmlt kyrkorgel, i miniatyr, med en klaviatur och säkert hundra pipor som förvridna reste sig mot himlen. Ovanför klaviaturen satt en ekpanel med ett stort antal reglage och något som mest av allt liknade ett sikte för en kanon. Allt toppades av en komiskt formad staty av en apa som satt med armarna utspärrade och en sten i varje hand.

Den var en prototyp. Den enda i sitt slag. Emma och bröderna Francis hade arbetat oförtröttligt i hennes verkstad de senaste dagarna. Ingen hade fått komma in. Inte ens jag.

Emma gick runt apparaten och skruvade fast en väldig megafontratt på baksidan.

”Jag kallar den för Maihemium Portativ”, sa Emma och knackade en nagel mot apan så det sjöng.
”Som du kan se så är siktet i rät linje med tratten. Placera ett fiendeskepp i kornet och ljudet träffar med full kraft.

”Det är alltså ett vapen?” sa amiralen.

”Skulle du vara intresserad av något annat?” sa Emma.

Han skrattade till.

”Du tycks känna mig väl.”

Emma log tillbaka. Nästan vänligt.

”Portativet är ett nytt soniskt vapen med en helt otrolig destruktiv kraft. Hela vår flotta är bestyckad med det och har er i sikte. Visst, ni är många fler än oss, så utgången av ett slag är ovisst, men vem som än vinner så skulle det bli en pyrrhusseger. Och jag misstänker att drottningen inte skulle vara allt för nöjd med dig om merparten av din armada förintades. Om du alls överlevde slaget vill säga. Därför erbjuder jag dig detta alternativ.” Hon halade fram ett dokument ur en innerficka. ”Detta är en förbindelse från Götheborgs stadsrepublik att under en period av fem år ge det Större Brittiska imperiet exklusiv tillgång och rättigheter till alla våra uppfinningar. Och detta vapen är en första gåva, ett tecken på vår vilja att få leva i fred med imperiet.”

Amiralen kisade på pappret.

”Hur vet jag ens att den fungerar?”

”Låt oss testa den. Har ni något skepp ni inte kommer att sakna?”

Amiralen log så alla guldtänderna glänste.

”Jag gillar hur du tänker. Jag tror vi kan arrangera något.”

* * *

HMS Cockchafer var ett gammalt, slitet transportskepp, som knappt hankade sig fram genom luften. En strid ström av män och lådor evakuerades med transportslädar. Snart var de klara och skeppet stänkade mödosamt ut ur armadan och lades en bit framför HMS Invincible.

Emma placerade skeppet i siktet och började spela. Hon inledde med vissa baslinjer, och ökade sedan registreringen. En pappersremsa med hål matades ut ur ena sidan av portativet. Hon spelade allt snabbare, och jag tyckte att jag kände igen Bachs toccata och fuga i d-moll bland ljudmassorna, men hon improviserade sig fort bort från den. Portativets pipor brölade allt starkare tills hela däckets vibrerade av musiken. Så slängde Emma en blick på kronometern, lät händerna dansa över klaviaturen och musiken nådde en ursinnig klimax.

Då exploderade HMS Cockchafer i ett våldsamt fyrverkeri.

Orgeln tystnade abrupt.

Emma vände sig mot Gyllentand.

”Ljudvågorna försätter fiendeskeppets panna i så intensiv självsvängning att den exploderar. Det tar några minuter att få upp portativet i rätt frekvens, men när den väl är igång är det bara att svepa med ljudvågen över en fiendeflotta och vartenda skepp förintas.”

Hon plockade upp pappersremsan som hade hamnat på däckets och höll fram den mot amiralen.

”Du behöver inte ens en organist. Mata bara in remsan i springan här och portativet kommer att repetera musikstycket exakt.”

Med andra handen höll hon fram avtalet.

”Vad säger du? Ska vi sluta fred?”

Amiralen log ett dödsskallegryn och knäppte med fingrarna åt en soldat.

”Hämta en penna.”

* * *

Gröngölingen lättade från HMS Invincible och sköt fart tillbaka mot Götheborg.

”Vi har ingen tid att förlora”, sa Emma. ”Det kommer ta ungefär fem minuter för dem att mata in pappersremsan.”

Jag drog i en spak och nytt kol föll ner i Gröngölingens panna. Emma tog ett fast tag om hastighetsreglaget och tryckte det framåt så långt det gick. Propellrarna vrålade och vi for fram genom lufthavet.

Emma slängde en blick på sin kronometer, och stirrade sedan stint mot HMS Invincible.

”När som helst nu.”

* * *

Amiral Sherman Winthrop Blackett betraktade bister det flyende skeppet. En av hans soldater höll på att mata in pappersremsan i portativet, och vassa toner steg mot skyn. En annan soldat siktade megafontratten mot Gröngölingen. Gyllentand tog upp avtalet och rev det högtidligt i små, små bitar och lät vinden föra bort dem. Sedan fastnade blicken på den lilla apan.

Jäkla götheborgare och deras humor, tänkte han. Få se hur kul de tycker det är när jag jämnar deras stad med marken. Då får de gott om sten att leka med.

Det sista av pappersremsan sögs in i maskinen och alla pipor brölade öronbedövande. Så tystnade de tvärt. Det ryckte i apans armar. Så slog den samman händerna och sten träffade sten.

* * *

Armadan slukades av ett fruktansvärt ljussken. Jag blundade men det var så starkt att det gick rakt genom mina ögonlock. Jag skrek och pressade händerna över ansiktet. Det hjälpte knappt det heller. Efter några ögonblick avtog ljuset så pass att jag vågade titta igen. Där armadan hade funnits fanns ingenting kvar, bara sönderslitna vrak som föll mot havet. Ett väldigt, lysande, svampformat moln reste sig mot himlen. I nästa sekund träffades vi av en stötvåg. Gröngölingen skakade så att jag trodde att det skulle falla sönder. Men skeppet höll och i nästa ögonblick susade vi in bland försvarsskeppen och vidare mot Götheborg.

”Vad var det där?” jag kunde knappt få fram orden.

”Bröderna Francis hade hittat ett nytt grundämne som de ville experimentera med. De tyckte att detta var det perfekta tillfället. Du förstår. Ämnet exploderar om det är koncentrerat i allt för stora doser. Två mindre delar är stabila, men slå dem mot varandra och ...”

”Så ditt portativ var bara ett skal för att dölja bomben.”

”Ja. Tänka sig att de gick på det.” Hon fnös. ”Soniska vapen. Dummaste idén någonsin.”

”Men HMS Cockchafer då?”

”Var riggad med en tidsinställd bomb. Vi visste att han skulle välja det skeppet, för det var det äldsta och långsammaste i flottan.” Hon flinade. ”Man muckar inte med aporna i Götheborg.”

Svampmolnet steg fortfarande mot skyn och jag mumlade för mig själv: ”Sten mot sten.”

Bokrecensioner

Darc Ages-trilogin

SF-trilogin *Darc Ages* av A.R. Yngve (Wela Förlag, 2016) är en fartfylld berättelse 900 år in i framtiden där David Archibald blir uppväckt ur sin kryosömn. Krig och katastrofer har kastat tillbaka civilisationen till ett medeltida feudalsamhälle med befästa stadsstater där en del av den moderna teknologin överlevt i form av robotar, jetfarkoster och flygande rustningar. Den första boken innehåller roliga kulturkrockar med glimten i ögat, såsom att Marilyn Monroe, Elvis Presley och jultomten (Santa Claus) tillbeds som gudar. David får vara med om en tornering men blir snart indragen i en maktkamp mellan feodaltherrarna Damon och Pasko. David får även veta att han bär på ett virus som herrarna är immuna mot men som är dödligt för David och den enda som kan rädda honom är en avskydd häxdoktor som sysslar med genmanipulation, något som i feodaltherrarnas ögon är något vederstyggligt. I den andra boken får man veta mer om de ännu mer avskydda Spetälska som bor i

Darc Ages — Dakchaor

ödemarkerna, och Davids ofrivilliga möte med dem ger en ny, spännande dimension åt den värld som han oåterkalleligen är fast i, och som han vill förändra. Tyvärr når inte den tredje boken upp till samma intressanta nivå, eftersom det blir för många ironiska skruvar, då vissa fullvuxna rollpersoner plötsligt uppför sig som omogna tonåringar, vilket gör att den inre logiken faller samman. Det gör att man till slut tappar tron på storyn som helhet och det är tyvärr en allvarlig brist. Men hela trilogin är kul och snyggt illustrerad av författaren, och ger en insikt om hur myter och legender uppstår och hur historien upprepar sig. Denna trilogi passar även en bredare publik som vanligtvis inte läser SF, som ett slags "Star Wars" för vuxna, men att grammatiken ibland känns engelsk samt de många korrekturfelen gör att trilogin tyvärr inte kan få fler än tre DNA-strängar av fem.

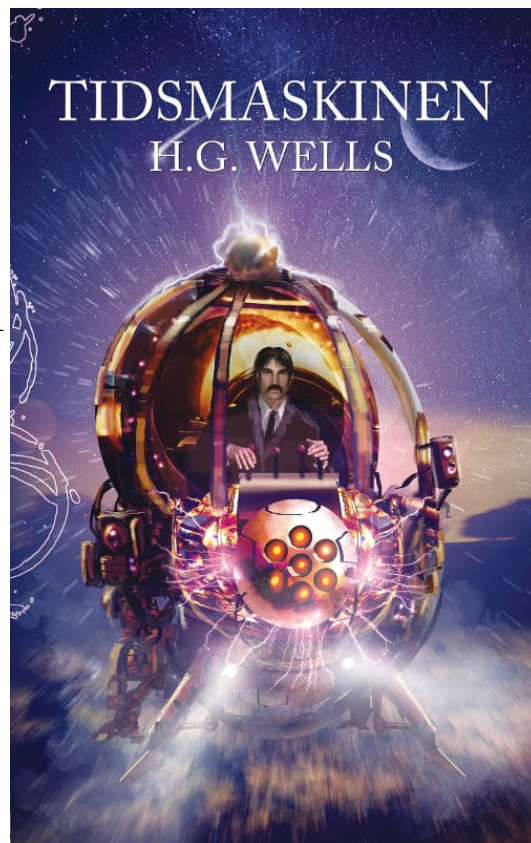
- Sandra Petojevic

Tidsmaskinen

SF-klassikern *Tidsmaskinen*, av H.G. Wells (Fafner Förlag, 2017) i en underbar nyöversättning av Oskar Källner, är ett måste i bokhyllan hos varje älskare av såväl SF, fantasy som steampunk. En liten behändig bok med riktigt snygg tidsmaskin på omslaget, och med ett flyhänt språk som blåser nytt liv i den sekelgamla berättelsen som är skrivet som ett reportage där tidsresenärens namn inte nämns. Men vi får följa hans spännande färd till år 802701 in i framtiden där han möter de barnsligt naiva eloierna som leker hela dagarna vid sönderfallande palats och de kusligt mystiska och teknologiskt kunniga morlockerna som lever i underjorden, och vi får reda på den fasansfulla hemlighet som uppdagas. Vi får även följa tidsresenären till en ödlig avlägsen framtid där solen svällt upp, och den som kan sin Darwin vet att H.G. Wells med hjälp av hans bok om arternas uppkomst extrapolerat alla de varelser vi träffar på. Än i dag är denna bok ett suggestivt och tankeväckande äventyr trots att den skrevs 1895, under den Victorianska epoken, där eloierna porträtterade den eleganta, pimpinetta och loja överklassen och morlockerna arbetarklassen som fick slita hårt i gruvor och tunnelbyggen.

Efter detta pionjärverk kom snabbt andra böcker att följas, såsom *Dr. Moreaus ö* (1896), *Den osynlige mannen* (1897), *Världarnas krig* (1898) och många andra romaner och noveller, men det här är hans mästerverk som har filmatiserats flera gånger. Jag kan inte ge den annat än fem vackra vita blommor av fem, och som aldrig skrumpnar av ålder.

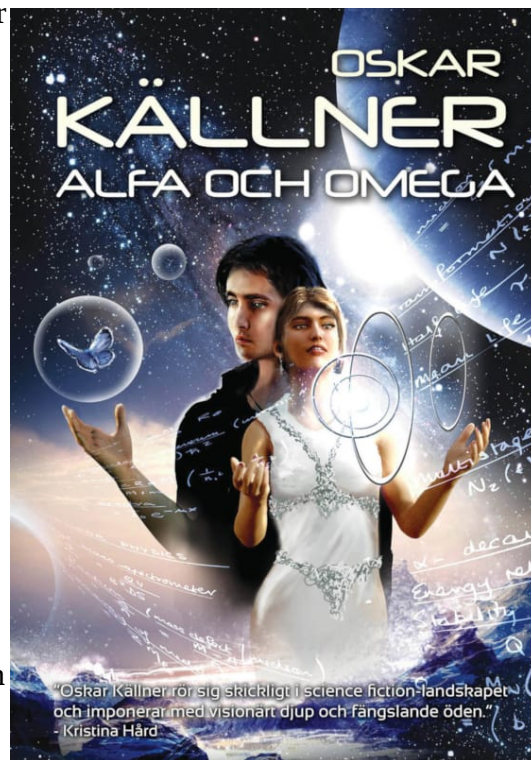
- Sandra Petojevic

Tidsmaskinen — illustration: [Andreas Raninger](#)

Alfa och Omega

Alfa och Omega av Oskar Källner (Fafner Förlag, 2017) är en spännande och otroligt suggestiv novellsamling som pendlar mellan SF, fantasy och skräck, välskrivet med så snygga gestaltningar och personteckningar att man känner sig närvarande. Den första novellen skildrar vemodigt en konstnärs sista farväl medan nästa, *Tills tiden skiljer oss åt*, är en otrolig resa in i framtiden med hjälp av en kryokammare och intelligenta AI:n, i jakten på en tidsmaskin, något som får kosmiska dimensioner. Den tredje novellen är en klaustrofobisk rysare där svensk byråkrati i en absurd Kafkaartad miljö möter möter H.P. Lovecrafts otäck värld, medan den fjärde skildrar en kamp mellan superhjältar och superskurkar, nästan som i 1970-talets Spindelmannen, fast i Malmö och med en ironisk, tankeväckande twist. Den femte berättelsen handlar om en astronauts bitterljuva återseende medan den sjätte är en fantastisk fantasyberättelse med drakar och alver i ett krigshärjat Stockholm. Den sista novellen är faktiskt en fristående fortsättning på ovanstående *Tills tiden skiljer oss åt*, där resan in i den oerhört avlägsna framtiden fortsätter till tidens och universums slut och bortom, något som gav mig en klump i halsgropen av svindel.

[*Alfa och Omega*](#)

På ett visionärt och oerhört skickligt sätt ger denna novellsamling en hisnande insikt om hur det är att vara människa, och redan det stiliga omslaget som illustrerar *Tills tiden skiljer oss åt*, ger en aning om bokens svindlande berättelser där några dröjer sig kvar långt efter att man lagt ifrån sig boken. En så bra SF-bok måste självklart ha fem strålande stjärnor av fem i den nattsvarta rymden.

- Sandra Petojevic

Steampunksagor. Berättelser från en svunnen framtid

Steampunksagor. Berättelser från en svunnen framtid (Whip Media, 2015) är en härlig godispåse med riktigt läckert omslag, full med karameller såsom snurrande kugghjul och pysande ånga, en suggestiv VR-upplevelse i ett mutoskop, en bisarr western där ett tåg överfalls av alver på zombieelefanter, en surrealistisk betraktelse om livet före och efter en olycka i strid, en vemodig ballongfärd från ett pesthärjat Stockholm, en spegelbild som varnar för framtiden, ett experiment som går snett, en mördarjakt som blir till en rafflande intrig, ingenjörers tragiska kärlek till robotkvinnor, underjordiska äventyr, en vådlig ökenfärd med luftskepp, en zeppelinare som transporterar en likkista, ett mystiskt lokomotiv i dimma, och boken ångar stadigt på ända till slutet där maskinisterna presenteras, alltså en snygg förteckning över alla de sexton medverkande författarna, vilket ger boken ett stort plus, liksom även definitionen av steampunk i slutet. Tyvärr förekommer en del språkliga grodor såsom *backade bakåt* och *Vart är din mor då?* vilket tyvärr ger en bismak åt härligheten när det så lätt hade kunnat redigeras bort, och en novell känns en aning diffus där det är oklart vem som är modern till tvillingarna. Jag hade önskat mig större tuggmotstånd och att man kollar efter vissa lapsusar såsom att stål inte skulle finnas på 1800-talet.

Stål fanns redan på medeltiden, i svärd och annat som under lång tid mödosamt smitts fram för hand. Däremot är det riktigt att maskintillverkat stål inte dök upp förrän 1855 då Bessemermetoden för framställning av götstål patenterades av Henry Bessemer, och att rostfritt stål uppfanns så sent som 1912 av Harry Brearley, men detta borde ha framgått åtminstone i en bisats i en annars utmärkt novell med alternativ historieskrivning. Trots detta är boken i alla fall oerhört underhållande med massor av kul detaljer såsom höga hattar, goggles, ångskjutare och andra märkliga maskiner och mackapärer, en perfekt introduktion till alla dem som undrar över vad steampunk är för något, så den får fyra blanka kugghjul av fem.

- Sandra Petojevic

[Steampunksagor](#)

Undergång

Ungdomsfantasyn *Undergång* av Nathalie Sjögren (Fantasi-Förlaget, 2016) är en modern och riktigt spännande saga som utspelas i naturreservatet Näsbokrok och så småningom vid fyren Nidingen, där vi får följa Emy i jakt på tvillingen Melissa som blivit bortrövad av de onda som vill ta makten över underjorden. På vägen möter hon olika väsen från den svenska folklören såsom vättar, troll, huldran och självaste Askefrun, och det inte lätt för henne att bedöma vem som är snäll, vem som är farlig och vem som är elak, eftersom hon inte lyssnat mer noga på sagorna som liten. Den gåtfulle Mark hjälper Emy, eller har han en dold agenda? Denna bok är en mysrytare där gulliga små troll med yvigt hår och långa svansar slits sönder av en flock blodtörstiga monster i John Bauerska miljöer som förvridits till tysta och kalla landskap, och där den ende som kanske kan hjälpa Emy är Gruv-Maja som lever långt nere i berget och som endast visar sig strax innan en olycka sker. Med ett drivet språk är boken svår att lägga ifrån sig och slutet borgar för en uppföljare som jag ser fram emot att få läsa, eftersom det är en bok om ett sökande och om saknad, när nära och kära försvunnit eller gått bort. Och därför får denna bok fem flammande facklor av fem som lyser upp det underjordiska mörkret.

- Sandra Petojevic

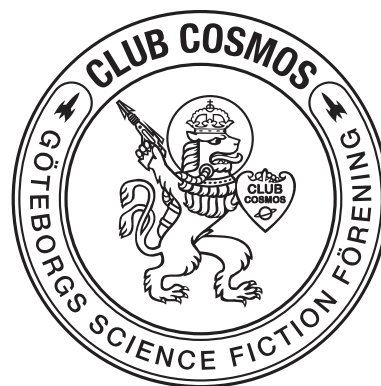

[Undergång](#)

Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy

Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening

Club Cosmos, grundad 1954, är Sveriges äldsta aktiva science fiction-förening. Klubben har ett sextiotal medlemmar och även om föreningen främst är inriktad mot litterär science fiction så diskuteras allt från film till radio och musik. Club Cosmos träffas den andra tisdagen i varje månad på puben The Rover i Göteborg. Förutom pubträffar ordnar föreningen bland annat picknickar i Slottsskogen, biobesök på science fiction-filmer och olika kongresser. På kongresserna hålls seminarier, föredrag, hedersgästtal, middag och auktioner. Club Cosmos är en förening för dem med ett brett intresse för science fiction och klubben är dessutom stolt sponsor till föreliggande novelltidskrift.

Web: <http://clubcosmos.net>

E-Post: info@clubcosmos.net

Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap

Mithlond är en förening för alla som är intresserade av J.R.R. Tolkiens magiska värld. Föreningen grundades 1981 och har idag ett sjuttiofem medlemmar. Det är en litterär vänskapsförening som samlar personer av alla olika åldrar och övertygelser kring ett gemensamt intresse för fantasy och Tolkien. Medlemmarna gestaltar karaktärer från Tolkiens värld som de själva valt. Alver, hobbitar, dvärgar, människor (och en och annan mer ljusskygg varelse) träffas och har trevligt tillsammans. Några gånger per år arrangerar Mithlond större fester (med banketter, dans och ceremonier). Den mer vardagliga verksamheten sker till stor del i mindre gillen för bl.a. språk, böcker, historia, hantverk, spel, musik, dans, mat och dryck. Aktiviteterna involverar allt ifrån djupdykningar i Midgårds historia till hantverksträffar vidare till bara lättsamt umgänge över kakor och te.

Web: <http://mithlond.se>

E-Post: lots@mithlond.se

Steampunk Göteborg – För de steampunkintresserade

Steampunk Göteborg är en ideell förening för alla er som är intresserade av ämnet. Oberoende av om ni är nybörjare utan en knapp aning om vad ni ger er in på, eller redan har byggt en egen ångdriven robotелефant, är alla välkomna.

Föreningen och dess medlemmar anordnar event, träffar och workshops för att främja den växande steampunk-kulturen i Göteborgsregionen samt skapa en social plattform där likasinnade kan träffas, dricka te och ha trevligt.

Web: <http://steampunkgbg.se>

E-Post: info@steampunkgbg.se

West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk

West Coast Trekkers, WCT, grundades 1996. Fyra gånger om året arrangerar WCT Star Treffar då de visar Star Trek-avsnitt eller långfilmer på bioduk. De har också boktreffar, pubkvällar och föredrag. På treffarna har WCT utlottningar av priser och de har även olika tävlingar i form av Fan Art (skapa Star Trek-konst i valfritt material) och kostymtävling (hemmasydd uniform eller annan klädsel som inspirerats av Star Trek).

Web: <http://www.trekkers.se>

Kalendarium

För mer information, se respektive arrangörs hemsida. Ändringar kan förekomma närsomhelst.

Datum	Evenemang	Arrangör
Februari 2017		
24/2	Årsmöte	Club Cosmos
Mars 2017		
4/3	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
6/3	Ölkväll	Mithlond
14/3	Pubkväll	Club Cosmos
29/3	Bokgille	Mithlond
April 2017		
1/4	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
4/4	Ölkväll	Mithlond
11/4	Pubkväll	Club Cosmos
26/4	Bokgille	Mithlond
Maj 2017		
2/5	Ölkväll	Mithlond
6/5	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
9/5	Pubkväll	Club Cosmos
31/5	Bokgille	Mithlond
Juni 2017		
3/6	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
6/6	Sekelskiftespicknick	Steampunk Göteborg
6/6	Ölkväll	Mithlond
13/6	Pubkväll	Club Cosmos
25/6	Picknick	Club Cosmos
28/6	Bokgille	Mithlond
Juli 2017		
4/7	Ölkväll	Mithlond
8/7	Pubkväll	Club Cosmos
11/7	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
26/7	Bokgille	Mithlond
Augusti 2017		
1/8	Ölkväll	Mithlond
5/8	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
8/8	Pubkväll	Club Cosmos
30/8	Bokgille	Mithlond
September 2017		
2/9	Ångbåtsfika	Steampunk Göteborg
5/9	Ölkväll	Mithlond
12/9	Pubkväll	Club Cosmos
27/9	Bokgille	Mithlond

Planerar ni ett evenemang? Skicka e-post till info@clubcosmos.net och berätta.

Adjöss och tack för fisken

Ännu ett nummer — om än kanske ett nummer med oväntade noveller — har kommit till sitt slut. Så här efter tredje gången känns det som om det börjar finnas lite stadga i tidskriften och vi börjar få lite (men bara lite) rutin på hur det går till att knyppla ihop spetsfundigheterna.

Så hur ser framtiden ut? (Vi kanske borde fråga författarna om detta genom att ha ett temanummer of framtiden för novelltidningen...) Den ser bra ut! I framtiden kommer e-arkeologer att leta efter det mytiska ursprunget till galaxens mest inflytelserika tidskrift, inte mindre än en hel tiondel av biblioteket på Trantor kommer att upptas av *Brev från Cosmos* och sist, men inte minst, så kommer vi att fortätta att producera fler nummer för er att läsa.

Nästa nummer kommer (förhoppningsvis!) att handla om resor och vi hoppas ha det klart våren 2017. Tills dess - adjöss och tack för fisken!

-Peter Bengtsson